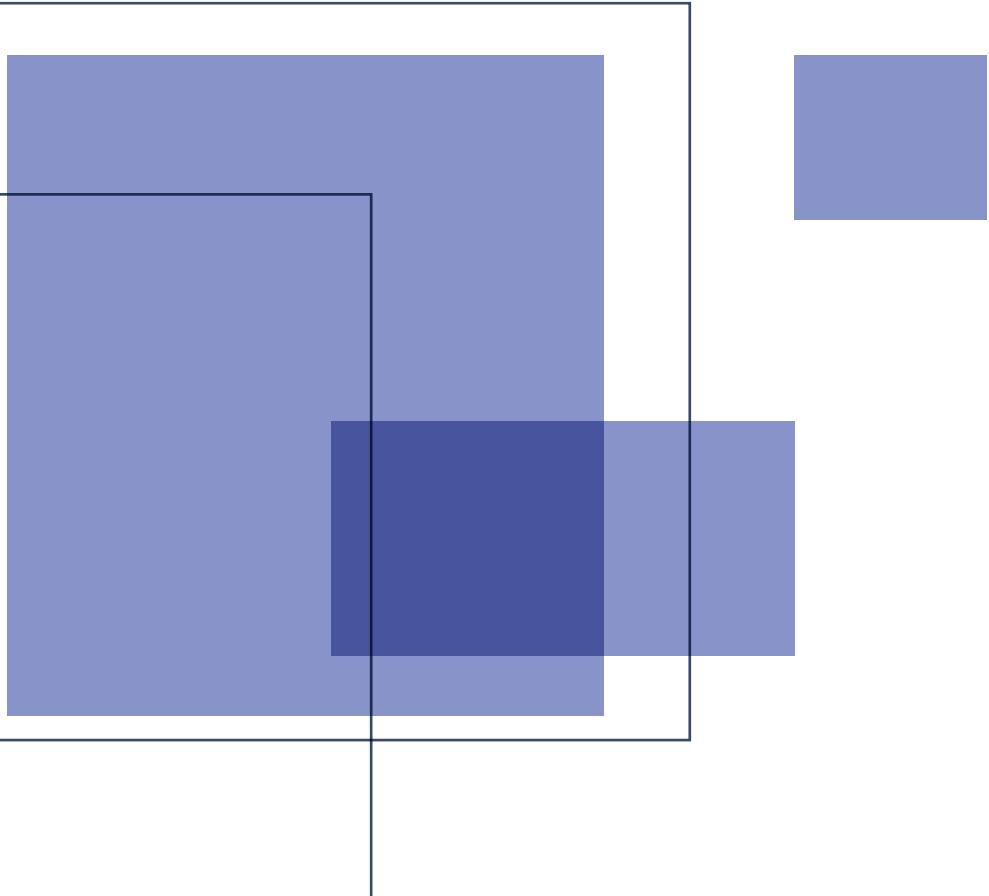

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA
NACIONALNI URED HBK ZA KATOLIČKE ŠKOLE

GODIŠNjak 2020 | 2021

NACIONALNOG UREDA HBK ZA KATOLIČKE ŠKOLE

ZAGREB, 2022.

UVODNA RIJEČ

Zadovoljstvo mi je predstaviti Vam bolesti COVID-19. Stoga se predviđeni prvi broj **Godišnjaka Nacionalnog ureda HBK za katoličke škole**. U njemu ćete pronaći brojne informacije o strukturi i djelovanju Ureda, zatim njegovim projektima i povezivanju katoličkih škola u Republici Hrvatskoj kroz brojne stručne i duhovne susrete za djelatnike s naglaskom na jačanju katoličkoga identiteta, koji svoje utemeljenje ima u Kristu.

U sadašnjem društvenom kontekstu katolička škola privlači pozornost zbog snažnog doprinosa koji može dati u obogaćivanju školskoga sustava, ali taj zadatak nije lagan i nailazi na brojne zapreke. Ona ima odgovornost, u suradnji s roditeljima, ponuditi učenicima dobar odgoj, znanje i dati im mogućnost da rastu u osobnom prianjanju uz Krista i Crkvu. Za izvršenje toga posla nja potrebni su dobri nastavnici koji znaju osluškivati vrijeme u kojem žive i izgrađivati se na profesionalnom i osobnom području.

Vjerujemo da smo, unatoč brojnim ne-redovitim životnim i školskim situacijama, i tijekom minule školske godine uspjeli kao zajednica katoličkog školskog sustava rasti u ponuđenim formacijskim susretima nastavnika i ravnatelja te stručnog i administrativnog osoblja.

Školska godina 2020./2021. uistinu je bila specifična i obilježena izvanrednom situacijom koju je uzrokovala pandemija

I na kraju želim svim učiteljima, nastavnicima i djelatnicima u katoličkim školama uputiti ohrabrujuće riječi pape Franje koje je izrekao jednom prigodom učiteljima katoličkih škola u Italiji i Albaniji: »Nemojte se obeshrabriti pred teškoćama odgojnog izazova! Odgajanje nije zanat, nego stav, način postojanja; da bismo odgajali trebamo izići iz nas samih i stati posred mlađih, pratiti ih na dionicama njihova rasta. Da rujte im nadu i optimizam za njihov hod u svijetu. (...) Ali iznad svega svjedočite svojim životom ono što govorite.«

Ivica Žuljević

GODIŠNJAK NACIONALNOG UREDA HBK
ZA KATOLIČKE ŠKOLE 2020./2021.

Izdaje
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA
NACIONALNI URED ZA KATOLIČKE ŠKOLE
Ksaverska cesta 12A, 10000 Zagreb

Odgovara
Ivica Žuljević

Uredio
Danijel Holeš

Lektura i korektura
Marina Čubrić, prof.

Grafičko oblikovanje
Tomislav Koščak

Tisk
Denona d.o.o., Zagreb

Siječanj 2022.

SADRŽAJ

1	NACIONALNI URED ZA KATOLIČKE ŠKOLE	
	Poslanje	8
	Službe	8
	Povjerenstva	9
	Koordinatori	10
2	NAD/BISKUPIJSKI UREDI ZA KATOLIČKE ŠKOLE	
3	KATOLIČKE ŠKOLE	
	Katoličke osnovne škole	14
	Katoličke gimnazije	17
4	VIJESTI IZ NACIONALNOG UREDA	
	Stručni skup za tajnike i računovođe	20
	Stručni skup za stručne službe katoličkih škola	22
	Stručni skup – Godišnja formacija djelatnika katoličkih škola	26
	Svjetski dan katoličkog odgoja i obrazovanja	29
	Smotra zborova i dramskih skupina	29
5	SJEDNICE U ORGANIZACIJI NACIONALNOG UREDA	
	Sjednica ravnatelja katoličkih škola	30
	Sjednica Povjerenstva za trajnu formaciju djelatnika katoličkih škola	31
	Sjednica Vijeća Nacionalnog ureda za katoličke škole i ravnatelje	32
	Sjednica Povjerenstva za trajnu formaciju djelatnika katoličkih škola	35
	Sjednica Povjerenstva za izradu planova i programa katoličkih škola	36
	Stručni skup ravnatelja katoličkih škola	37
	Sjednica Povjerenstva za trajnu formaciju djelatnika katoličkih škola	43
6	MEĐUNARODNA SUDJELOVANJA NACIONALNOG UREDA ZA KATOLIČKE ŠKOLE	
	95. generalna skupština Europskoga odbora za katoličke škole	44
7	OSTALA DOGAĐANJA	
	Izdana knjiga Svjetski sporazum o odgoju	46
	Okružnica Kongregacije za katolički odgoj školama, sveučilištima i odgojnim ustanovama vezano uz situaciju s COVID-19	47
	U Vatikanu predstavljen Svjetski sporazum o odgoju	51
	»Perspektive katoličkih učilišta i obrazovanja općenito	52
	»Katoličke škole« – tema Vjesnika Đakovačko-osječke nadbiskupije	64

NACIONALNI URED ZA KATOLIČKE ŠKOLE

Zgrada Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Od Hrvatske samostalnosti prve katoličke škole bila su dijecezanska ili redovnička sjemeništa, koja su početkom devedesetih, nakon dugih četrdeset pet godina, ponovno otvorila svoja vrata te tako postale gimnazije s pravom javnosti.

Godine 1996. ravnatelji devet kato- školama, kojim se detaljnije donose prava i ličkih srednjih škola, koliko ih je obveze katoličkih škola u Republici Hrvat- tada djelovalo, osnovali su Savez skoj, potpisani je 23. svibnja 2011. Biskupi hrvatskih katoličkih škola. Iste godine, 23. Hrvatske biskupske konferencije osjetili studenoga 1996., potpisani je Ugovor iz- su važnost katoličkih škola te je 2014. pri među Svetе Stolice i Republike Hrvatske HBK osnovan Nacionalni ured za katolič- o suradnji na području odgoja i kulture. ke škole. Odluka o njegovu osnivanju do A na 23. plenarnom zasjedanju Hrvatske nesena je na 48. plenarnom zasjedanju Hr- biskupske konferencije održanom 2001. u vatske biskupske konferencije održane od Požegi oformljen je Odbor HBK za katolič- 13. do 15. svibnja 2014. u Zagrebu. Ured ke škole i visoka učilišta u koji su ušli ravnatelji katoličkih srednjih škola i predstojnici visokih crkvenih učilišta na teritoriju Re- ima zadaću brinuti se o općim pitanjima publike Hrvatske. Prva katolička osnovna katoličkog školstva na području mjerodav- škola osnovana je 2008. godine u Šibeniku, nosti Hrvatske biskupske konferencije te a potom se nastavio niz osnivanja novih rješavati druga pitanja iz djelokruga rada škola od Požege, preko Zagreba, Rijeke, Va- katoličkih škola u okviru odredaba kanon- raždina, Zadra, Virovitice do Novske. skoga prava, zakonodavstva Republike Hrvatske i s njom potpisanih Ugovora.

Provedbeni ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije o katoličkim osnovnim i srednjim

Poslanje

Nacionalni ured ima zadaću, pod vodstvom Vijeća HBK za katolički odgoj i obrazovanje, brinuti se o općim pitanjima katoličkog školstva na području mjerodavnosti Hrvatske biskupske konferencije, u suradnji s Nad/Biskupijskim uredima za katoličke škole provoditi ono što se odnosi na jedinstvo sustava katoličkih škola na nacionalnoj razini, zauzimati se kod mjerodavnih državnih ustanova za provedbu odredaba o katoličkim školama iz Ugovora između Svetе Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture te između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije, te rješavati druga pitanja iz djelokruga rada katoličkih škola u okviru odredaba kanonskoga prava i zakonodavstva Republike Hrvatske. (HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA: *Odredbe HBK o katoličkim osnovnim i srednjim školama*, 2013., čl. 20.).

Za kvalitetno funkcioniranje Nacionalnog uredaHBK za katoličke škole i provo- djenje ciljeva predstojniku pomaže tajnik u Nacionalnom uredu.

Tajnik Ureda HBK za katoličke škole

DANIJEL HOLEŠ, dipl. teolog

tel: 01/563 5039 i 091/263 2218

e-adresa: katolicke.skole@hbk.hr

web: <https://katolicke-skole.hbk.hr/>

Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb

Službe

Na nacionalnoj razini briga o katoličkim školama povjerena je Vijeću Hrvatske biskupske konferencije za katolički odgoj i obrazovanje na čijem čelu mu je biskup kojega imenovan od strane Hrvatska biskupska konferencija.

Predsjednik Vijeća HBK za katolički odgoj i obrazovanje

MSGR. DR. ANTUN ŠKVORČEVIĆ, požeški biskup

e-adresa: biskupski-ordinariat@po.t-com.hr

Trg Svetog Trojstva 18, 34000 Požega

U sklopu Hrvatske biskupske konfere- cije, a prema Odredbama HBK za katoličke škole Nacionalni ured ima zadaću voditi

brigu o katoličkim školama; na čelu mu je predstojnik kojega imenuje HBK na pri- jedlog Vijeća HBK.

Predstojnik Nacionalnog Ureda HBK za katoličke škole

IVICA ŽULJEVIĆ, svećenik Požeške biskupije

e-adresa: ivica.zuljevic@gmail.com

Trg Svetog Trojstva 18, 34000 Požega

Povjerenstva

Povjerenstvo za izradu plana i programa katoličkih škola

Zadaća je Povjerenstva izraditi kurikul za sve predmete u katoličkim školama, a na- kon završetka izrade kurikula voditi brigu za stalno usavršavanje kurikula katoličkih škola. Povjerenstvo ima šest članova koji su podijeljeni u dva Odbora:

Odbor za osnovne škole

IVANA MOKRI,

Salezijanska osnova škola, Zagreb, voditeljica;

VINKO MAMIĆ,

Prva katolička osnovna škola u gradu Zagrebu;

FRANO BARIŠIĆ,

Katolička osnovna škola u Požegi.

Odbor za srednje škole

IVICA BEDENIČIĆ,

Katolička gimnazija s pravom javnosti u Požegi, voditelj;

ANTE SORIĆ,

Klasična gimnazija Ivana Pavla II. s pravom javnosti, Zadar;

LJUBA DUVNJAK,

Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti, Zagreb.

Povjerenstvo za trajnu formaciju djelatnika katoličkih škola

Zadaća je Povjerenstva, pod vodstvom četverogodišnji plan u skladu s identitetno-Nacionalnog ureda za katoličke škole, tom katoličkih škola, voditi brigu o predapripraviti i organizirati godišnje susrete vačima, vrednovanju djelatnika i pomagati trajne formacije djelatnika katoličkih škola u organiziranju njihovih formacija u Republici Hrvatskoj te izraditi njezin skih susreta.

Članovi Povjerenstva

IVANA MOKRI,

Salezijanska osnova škola, Zagreb, voditeljica;

DR. SC. SNJEŽANA MALIŠA,

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb;

PROF. DR. SC. JOSIP ŠIMUNOVIĆ,

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Koordinatori

Koordinator za Smotru zborova katoličkih srednjih škola

S. LIDIJA MATIJEVIĆ,

Nadbiskupijska klasična gimnazija

don Frane Bulić s pravom javnosti, Split

Koordinator za Smotru zborova i dramskih skupina katoličkih osnovnih škola

IGOR CECIĆ,

Osnovna glazbena škola sv. Benedikta, Zadar

NAD/BISKUPIJSKI UREDI ZA KATOLIČKE ŠKOLE

2

Zadaća je Nad/biskupijskog ureda za provoditi u djelo odgojno-obrazovni prokatoličke škole promicati, među- jekt; u povezanosti s osnivačem voditi sobno povezivati i razvijati katolič- brigu o materijalnom poslovanju škola, ke škole unutar mjesne Crkve; brinuti se da održavanju školskih zgrada i nabavi opredjedine katoličke škole djeluju u skladu sa me te surađivati s Nacionalnim uredom svojim statutima kao jedinstven i uskladen i predstavnicima mjerodavnih vlasti na sustav; paziti na njegovanje posebnosti ka- nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini toličkih škola, kako u odgojno-obrazovnim u pitanjima koja se odnose na katoličke tako u drugim odobrenim programima, škole. (HRVATSKA BISKUPSKA KONFE- u formaciji njihovih djelatnika i odgoju RENCIJA: Odredbe HBK o katoličkim os- u duhu evanđeoskih vrijednosti; novnim i srednjim školama, 2013., čl. 23.)

DUBROVAČKA BISKUPIJA

Predstojnik Ivica Pervan

Poljana Paska Miličevića 4

20000 DUBROVNIK

Tel.: 020/324-900

Faks: 020/324-912

e-adresa: ivica.pervan71@gmail.com

POREČKA I PULSKA BISKUPIJA

Predstojnik mons. Vilim Grbac

Dobrilina 3

52440 POREČ

Tel.: 052/432-064

Faks: 052/451-785

e-adresa: info@zuparovinj.hr

ĐAKOVAČKO-OSJEČKA NADBISKUPIJA

Predstojnik dr. sc. Ivica Pažin

Strossmayerov trg 5

31400 ĐAKOVO

Tel.: 031/802-200

Faks: 031/812-310

e-adresa: ivica.pazin@dj.kbf.hr

POŽEŠKA BISKUPIJA

Predstojnik Ivica Žuljević

Trg sv. Trojstva 18

34000 POŽEGA

Tel.: 034/290-300

Faks: 034/274-295

e-adresa: ivica.zuljevic@gmail.com

RIJEČKA NADBISKUPIJA

Predstojnica Ksenija Rukavina Kovačević, prof.
Ivana Pavla II. 1
51000 RIJEKA
Tel.: 051/581-222
Faks: 051/581-223
e-adresa: katehetski@ri-nadbiskupija.hr

ZAGREBAČKA NADBISKUPIJA

Predstojnik dr. Marijan Franjčić
Kaptol 31
10000 ZAGREB
Tel.: 01/4894-808
Faks: 01/4816-104
e-adresa: marijan.franjcic1@zg.t-com.hr

ŠIBENSKA BISKUPIJA

Predstojnik Roko Glasnović
Obala palih omladinaca 1
22000 ŠIBENIK
Tel.: 022/311-380; 022/201-024
Faks: 022/201-203
e-adresa: rglasnovic@yahoo.com

ZADARSKA NADBISKUPIJA

Predstojnica s. Ana Lipovac
Jurja Biankinija 2
23000 ZADAR
Tel.: 023/208-650
Faks: 023/208-640
e-adresa: alipovac@gmail.com

VARAŽDINSKA BISKUPIJA

Predstojnik mr. Damjan Koren
Zagrebačka 3
42000 VARAŽDIN
Tel.: 042/314-150
Faks: 042/314-169
e-adresa: damjankorenbb@gmail.com

KATOLIČKE ŠKOLE

Katolička je škola škola za osobu i ju vjera, kultura i život. Osnovno obilježe škola koju čine osobe. Svaka oso- tog projekta je sinteza vjere i kulture, zna- ba, u svojim materijalnim i du- nja i mudrosti, potraga za istinom. Projekt hovnim potrebama u srcu je Isusova učenja usmjerava cijelu ljudsku kulturu prema – zato je razvoj osobe cilj katoličke škole.¹ Razlog za osnutak i djelovanje katoličkih poruci spasenja, tako da svjetlo vjere oba- škola Crkva pronalazi u svome poslanju, sjava spoznaje o svijetu, životu i čovjeku, koji učenici postupno stječu.²

povjerenom joj od Isusa Krista da čovjeka U Republici Hrvatskoj trenutno djeluju dovede do njegovog ljudskog i kršćanskog dvadeset i četiri katoličke škole: u školskoj savršenstva, do njegove zrelosti u vjeri. Na godini 2020./2021. dvanaest osnovnih ško- tom poslanju temelji se odgojno-obrazov- la pohađalo je 1945 učenika, a dvanaest ni projekt koji treba imati i provoditi svaka srednjih škola 2357 učenika.

katolička škola, a u kojem se skladno stapa-

¹ Usp. KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ, *Katolička škola na prijelazu u treće tisućljeće*, 1997., br. 6. i 7.

² HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA: *Odredbe HBK o katoličkim osnovnim i srednjim školama*, 2013., br. 4.

KATOLIČKE OSNOVNE ŠKOLE

KATOLIČKA OSNOVNA ŠKOLA

Velimira Škorpika 8, 22000 Šibenik

Ravnateljica: s. Mandica Starčević

Telefon: 022 330 723

e-adresa: katolicka-os@hi.t-com.hr; skola@os-katolicka-si.skole.hr

Osnivač: Šibenska biskupija

Započela s radom: 1. rujna 2008.

Dan škole: 19. ožujka, blagdan sv. Josipa

OSNOVNA GLAZBENA ŠKOLA SV. BENEDIKTA

Madrijevaca 10, 23000 Zadar

Ravnatelj: Igor Cecić

Telefon: 023 251 419

e-adresa: ogs.sv.benedikta@hotmail.com

Osnivač: Benediktinke svete Marije u Zadru

Započela s radom: 1. rujna 2008.

Dan škole: 21. ožujka, smrt sv. Benedikta

KATOLIČKA OSNOVNA ŠKOLA U POŽEGI

Ulica pape I. Pavla II. 6, 34000 Požega

Ravnatelj: Frano Barišić

Telefon: 034 312 065

e-adresa: kos@kospz.hr; ravnatelj@kospz.hr

Osnivač: Požeška biskupija

Započela s radom: 1. rujna 2009.

Dan škole: 19. ožujka, blagdan sv. Josipa

PRVA KATOLIČKA OSNOVNA ŠKOLA U GRADU ZAGREBU

Ivanicgradska 41a, 10000 Zagreb

Ravnatelj: o. Vinko Mamić

Telefon: 01 4440 044

e-adresa: info@katolickaskola.com; ravnatelj@katolickaskola.com

Osnivač: Hrvatska karmelska provincija sv. Josipa

Započela s radom: 1. rujna 2013.

Dan škole: 1. listopada, blagdan sv. Terezije iz Lisieuxa

SALEZIJANSKA OSNOVNA ŠKOLA

Dugoradska ulica 2, 10000 Zagreb

Ravnatelj: Ivan Benić

Telefon: 01 6189 860

e-adresa: ured@os-salezijanska.skole.hr

Osnivač: Udruženje salezijanaca suradnika Mjesno središte Jarun.

Od školske godine 2020./2021. osnivačka prava nad školom preuzeila je Hrvatska salezijanska provincija sv. Ivana Bosca

Započela s radom: 1. rujna 2014.

Dan škole: 6. svibnja, blagdan sv. Dominika Savija

KATOLIČKA OSNOVNA ŠKOLA SVETE URŠULE

Uršulinska 1, 42000 Varaždin

Ravnateljica: s. Mihaela Dumbović

Telefon: 042 200 437

e-adresa: ured@os-svete-ursule-skole.hr

Osnivač: Provincijalno vijeće Hrvatske provincije uršulinki Rimske unije

Započela s radom: 1. rujna 2014.

Dan škole: 27. siječnja, blagdan sv. Andele Merici

KATOLIČKA OSNOVNA ŠKOLA U VIROVITICI

Trg Lj. Patačića 3, 33000 Virovitica

Ravnatelj: vlč. Mario Večerić

Telefon: 033 554 223

e-adresa: ured@os-katolicka-vt.skole.hr; ravnatelj.kosvtc@gmail.com

Osnivač: Požeška biskupija

Započela s radom: 1. rujna 2015.

Dan škole: 18. svibnja, Rođenje sv. Ivana Pavla II.

KATOLIČKA OSNOVNA ŠKOLA »JOSIP PAVLIŠIĆ«

Omladinska 14, 51000 Rijeka

Ravnateljica: Jasna Buketa

Telefon: 051 569 150

e-adresa: ured@kat-os-jpavlisic.hr

Osnivač: Riječka nadbiskupija

Započela s radom: 1. rujna 2015.

Dan škole: 2. listopada, blagdan sv. anđela čuvara

OSNOVNA ŠKOLA RUŽIČNJAK
Donje Svetice 127, 10000 Zagreb

Ravnateljica: Anita Vuković
Telefon: 01 3491 414
e-adresa: osruzicnjak233@gmail.com
Osnivač: Roditeljski institut za odgoj i obrazovanje
Započela s radom: 1. rujna 2015.
Dan škole: 31. svibnja, Majka Božja od Kamenitih vrata

OSNOVNA ŠKOLA LOTRŠČAK, ZAGREB
Donje Svetice 127, 10000 Zagreb

Ravnatelj: Marin Divić
Telefon: 01 560 4792
e-adrese: ured@os-lotrscak-zg.skole.hr; oslotrscak@gmail.com.
Osnivač: Roditeljski institut za odgoj i obrazovanje
Započela s radom: 1. rujna 2016.
Dan škole: 13. svibnja, Gospa Fatimska

KATOLIČKA OSNOVNA ŠKOLA U NOVSKOJ
Ulica T. Ujevića 2/c, 44330 Novska

Ravnatelj: vlč. Krunoslav Juraković
Telefon: 044 530 027
e-adresa: ravnatelj@kos-novska.hr
Osnivač: Požeška biskupija
Započela s radom: 1. rujna 2017.

KATOLIČKA OSNOVNA ŠKOLA »IVO MAŠINA« U ZADRU
Trg sv. Stošije 2, 23000 Zadar

Ravnatelj: don Roland Jelić
Telefon: 023 233 473
e-adresa: kos.ivomasina.zd@gmail.com
Osnivač: Zadarska nadbiskupija
Započela s radom: 1. rujna 2018.

KATOLIČKE GIMNAZIJE

**NADBISKUPSKA KLASIČNA GIMNAZIJA
S PRAVOM JAVNOSTI**
Voćarska 106, 10000 Zagreb

Ravnateljica: Ljuba Duvnjak
Telefon: 01 4680 425
e-adresa: ravnatelj@nkg-zagreb.hr
Osnivač: Zagrebačka nadbiskupija
Započela s radom: 1. rujna 1991. (1928.)
Dan škole: 19. ožujka, blagdan sv. Josipa

**NADBISKUPIJSKA KLASIČNA GIMNAZIJA »DON FRANE BULIĆ«
S PRAVOM JAVNOSTI**
Zrinsko-Frankopanska ulica 19, 21000 Split

Ravnatelj: don Josip Dukić
Telefon: 021 323 433
e-adresa: tajnistvo@nkg-split.hr
Osnivač: Splitska nadbiskupija
Započela s radom: 1. rujna 1993. (1700.)
Dan škole: 25. ožujka, Blagovijest

**KLASIČNA GIMNAZIJA IVANA PAVLA II.
S PRAVOM JAVNOSTI**
Ulica Jerolima Vidulića 2, 23000 Zadar

Ravnatelj: don Ante Sorić
Telefon: 023 253 800
e-adresa: klasinca@zd.t-com.hr
Osnivač: Zadarska nadbiskupija
Započela s radom: 1. rujna 1993. (1748.)
Dan škole: 22. listopada, blagdan sv. Ivana Pavla II.

**FRANJEVAČKA KLASIČNA GIMNAZIJA U SINJU
S PRAVOM JAVNOSTI**
Ulica Franjevačke klasične gimnazije 22, pp. 14, 21230 Sinj

Ravnatelj: fra Joško Kodžoman
Telefon: 021 821 809
e-adresa: ured@gimnazija-franjevacka-klasicna-sinj.skole.hr
Osnivač: Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja
Započela s radom: 1. rujna 1993. (1838.)
Dan škole: 8. prosinca, Bezgrešno Začeće Blažene Djevice Marije

SALEZIJANSKA KLASIČNA GIMNAZIJA**S PRAVOM JAVNOSTI**

Vukovarska 62, 51000 Rijeka

Ravnatelj: don Dragutin Detić

Telefon: 051 672 986

e-adresa: skg@ri.t-com.hr

Osnivač: Hrvatska salezijanska provincija sv. Ivana Bosca

Započela s radom: 1. rujna 1993. (1959.)

Dan škole: 8. svibnja, blagdan sv. Dominika Savija

ISUSOVAČKA KLASIČNA GIMNAZIJA**S PRAVOM JAVNOSTI U OSIJEKU**

Trg Vatroslava Lisinskog 1, pp. 721, 31000 Osijek

Ravnatelj: p. Sebastijan Šujević

Telefon: 031 215 120

e-adresa: ured@gimnazija-isusovackaspravomjavnosti-os.skole.hr

Osnivač: Provincijalat Hrvatske pokrajine Družbe Isusove

Započela s radom: 1. rujna 1998.

Dan škole: 19. ožujka, blagdan sv. Josipa

BISKUPIJSKA KLASIČNA GIMNAZIJA RUĐERA BOŠKOVIĆA**S PRAVOM JAVNOSTI**

Poljana Ruđera Boškovića 6, pp. 10, 20000 Dubrovnik

Ravnatelj: don Josip Lebo

Telefon: 020 324 062

e-adresa: boskovic.tajnistvo@gmail.com

Osnivač: Dubrovačka biskupija

Započela s radom: 1. rujna 1993. (1851.)

Dan škole: 18. svibnja, rođenje Ruđera Boškovića

ŽENSKA OPĆA GIMNAZIJA DRUŽBE SESTARA MILOSRDNIĆA**S PRAVOM JAVNOSTI**

Gundulićeva 12, 10000 Zagreb

Ravnateljica: s. Danijela Dinjar

Telefon: 01 4830 248

e-adresa: ured@gimnazija-druzbesestaramilosrdnica-zg.skole.hr

Osnivač: Družba sestara milosrdnica

Započela s radom: 1. rujna 1995. (1926.)

Dan škole: mjesec svibanj

PAZINSKI KOLEGIJ – KLASIČNA GIMNAZIJA PAZIN**S PRAVOM JAVNOSTI**

Ulica Jurja Dobrile 6, 52000 Pazin

Ravnatelj: don Maksimilijan Ferlin

Telefon: 052 624 505

e-adresa: ured@gimnazija-klasicna-pazinskikolegij.skole.hr

Osnivač: Porečko-pulska biskupija

Započela s radom: 1. rujna 1993.

Dan škole: 19. ožujka, blagdan sv. Josipa

KATOLIČKA GIMNAZIJA**S PRAVOM JAVNOSTI U POŽEGI**

Ulica pape Ivana Pavla II. 6, 34000 Požega

Ravnatelj: Ivan Bedeničić

Telefon: 034 312 090

e-adresa: ravnatelj@katolicka-gimnazija.hr

Osnivač: Požeška biskupija

Započela s radom: 1. rujna 2007.

Dan škole: 15. listopada, blagdan sv. Terezije Avilske

KLASIČNA GIMNAZIJA FRA MARIJANA LANOSOVIĆA**S PRAVOM JAVNOSTI**

Ulica Petra Krešimira IV bb, 35000 Slavonski Brod

Ravnatelj: fra Klaudio Milohanović

Telefon: 035 443 821

e-adresa: ravnatelj@gimnazija-framarijanalanosovica.hr

Osnivač: Hrvatska franjevačka provincija Svetog Ćirila i Metoda

Započela s radom: 1. rujna 1995.

Dan škole: 4. listopada, blagdan sv. Franje Asiškoga

KATOLIČKA KLASIČNA GIMNAZIJA**S PRAVOM JAVNOSTI U VIROVITICI**

Trg Lj. Patačića 3, 33000 Virovitica

Ravnatelj: Marijana Novak Stanić

Telefon: 033 800 756

e-adresa: ured@gimnazija-katolicka-klasicna-vt.skole.hr

Osnivač: Požeška biskupija

Započela s radom: 1. rujna 2007.

Dan škole: 10. svibnja, blagdan bl. Ivana Merza

4

VIJESTI IZ NACIONALNOG UREDA

Usvojstvu vođenja brige o permanentnoj stručnoj i duhovnoj formaciji djelatnika katoličkih škola, Nacionalni ured svake školske godine organizira tri stručna skupa.

psihologe, knjižničare, vjeroučitelje i duhovnike koji svim djelatnicima u školi pružaju stručnu pomoć u njihovom radu, na predavanju, katoličkom identitetu kao i učenicima u ostvarivanju kvalitetnog rasta, odgoja i obrazovanja.

Stručni skup za tajnike i računovođe katoličkih škola održava se jednom godišnje te omogućuje stručno usavršavanje, međusobnu izmjenu iskustava, upoznavanje, zблиžavanje i duhovno vodstvo tajnika i računovođa.

Stručni skup za stručne službe katoličkih škola održava se jednom godišnje u suorganizaciji s Hrvatskim katoličkim sveučilištem te Agencijom za odgoj i obrazovanje. Odnosi se na ravnatelje, pedagoge, iskustva.

Stručni skup za tajnike i računovođe

U organizaciji Nacionalnog ureda HBK za katoličke škole 16. studenog 2020. putem videokonferencije održan je Stručni skup za tajnike i računovođe katoličkih škola. Predstojnik Ureda Ivica Žuljević predvodio je uvodnu molitvu te potom pozdravio

predavače i djelatnike katoličkih škola kojima je ujedno zahvalio za trud koji ulaže u svom poslu u teškim i izazovnim vremenima pandemije bolesti COVID-19.

Prvo predavanje na temu »Aktualnosti u radu školskih ustanova u svezi pravnih

The collage consists of three main parts:

- Top right:** A grid of video conference participants. The grid has 5 columns and 6 rows. Some names are visible in the video boxes: Tomislav Miljanic, Isusovačka crkvena gimnazija Osijek, Jasmina, Ždenka Kotelić, Martina Zager, Olivera Marinko..., Marin Sladić, Marinela Obrovac, Ljuba Duvnjak, Marijana Novak Stanić, Danica, Ženska opća gimnazija, Nives Plazanić, Davorka, Martina, Tajništvo, Racunovodstvo, and Nikola Komjenović.
- Middle:** A Microsoft PowerPoint slide titled "Stručni skup za tajnike i računovođe katoličkih škola". The slide contains a list of topics:
 - 01 Pravni izvori
 - 02 Obveznici primjene
 - 03 GDPR se ne primjenjuje
 The slide also includes a note about the current slide border: "Trenutačno važeći zakonski okvir: - GDPR - Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (NN 42/18)".
- Bottom:** A slide titled "Obveze voditelja i izvršitelja obrade". It features a large graphic of a hand interacting with a laptop screen displaying a digital interface with the word "PROTECT". The slide includes the logo "azop" and the text "Nada Novak, Služba za nadzor i Središnji registar".

propisa te obvezama koje iz njih proizlaze« svezi GDPR-a (hrv.: Opća uredba o zaštiti održala je Olivera Marinković. U predava- podataka) i najčešćim neregularnostima nju je posebno naglasila najčešća pravna koje se uočavaju prilikom inspekcijskih pitanja s kojima se susreću školske ustan- nadzora.

ve u svom radu.

Drugo predavanje održale su Iva Ivan- tor Stručnog skupa Danijel Holeš zahva- ković i Nada Novak iz Agencije za zaštitu lio predavačima i svim sudionicima skupa osobnih podataka o temi »Zaštite osob- te podsjetio na važnost što bolje suradnje nih podataka u školskim ustanovama.« među katoličkim školama kako bi se izmje- Govorile su o zakonskim propisima u njivala iskustva u radu.

Naposljetku je tajnik Ureda i modera-

tor Stručnog skupa Danijel Holeš zahva- lio predavačima i svim sudionicima skupa te podsjetio na važnost što bolje suradnje među katoličkim školama kako bi se izmje- njivala iskustva u radu.

Stručni skup za stručne službe katoličkih škola

U organizaciji Nacionalnog ureda HBK za osnovnih i srednjih škola s ciljem među- katoličke škole i Agencije za odgoj i obra- sobnog promišljanja, zatim razmjene isku- zovanje organizirana je 29. siječnja 2021., stava te duhovnog i profesionalnog rasta zbog epidemioloških mjera, putem vide- okonferencije trajna formacija stručnih kako bi što kvalitetnije mogli nastaviti sa dalnjim radom na području odgoja i obrazovanja djece i mladih.

Seminar je započeo molitvom, po- duhovnici, vjeroučitelji, i stručni suradnici tom se prisutnima prigodnim riječima

obratio požeški biskup mons. dr. Antun činjenica što su na ovaj skup trajne Škvorčević, predsjednik Vijeća Hrvatske macije, uz ravnatelje, pozvani i duhovni biskupske konferencije za katolički odgoj i ci, vjeroučitelji i stručni suradnici – među kojima su psiholozi, pedagozi, knjižničari i

drugi – svjedoči kako svi vi tvorite odgojno-obrazovnu zajednicu katoličkih škola, o čijem osobnom vrijednosnom opredje- ljenju i životnom svjedočenju ovisi njihova uspješnost. Od srca vam zahvaljujem za sve ono što cjelovitošću svoje založenosti ullažete u izgradnju mladih naraštaja, koji su vam povjereni. Bog vas blagoslovio, udi- jeli uspjeh u radu i duhovno obogaćenje po sudjelovanju na ovom *online* skupu.«

Riječima pozdrava pridružio se i Ivica Žuljević, predstojnik Ureda, te svim sudionicima zaželio uspešan i plodonosan rad.

Prvo predavanje održao je dr. sc. Odi- lon-Gbènoukpo Singbo, kapelan Hrvatskoga katoličkog sveučilišta, na temu »U školi Kristova križa: aktualnost teološkog diskursa pod kojim se odvija odgojno-obra- zovni proces u katoličkim školama. Sama Predavač je povezao Izajin govor o slugi

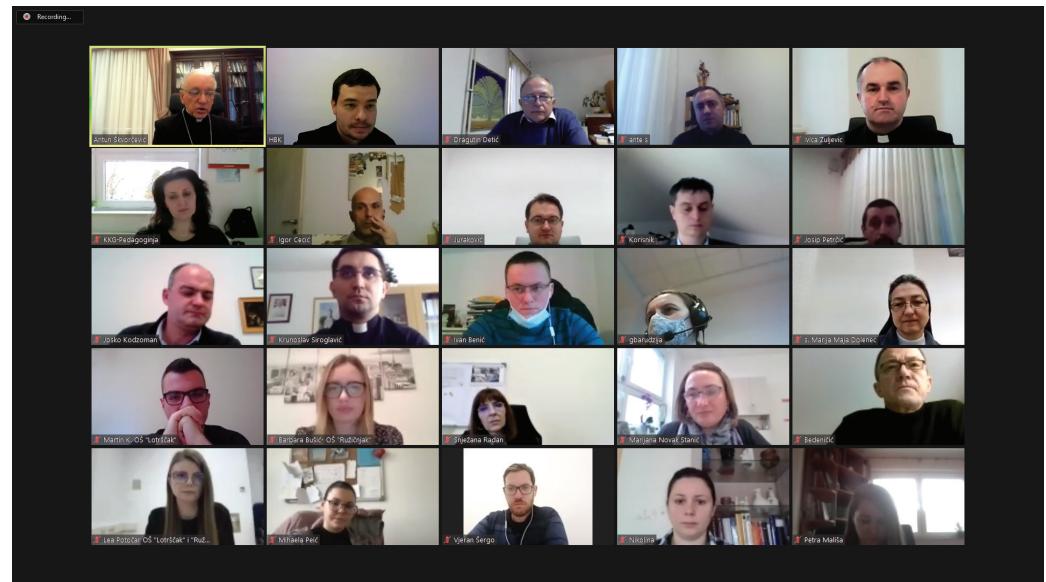
Jahvinom s Isusom kao trpećem služi te zaključio da put Isusa kao sluge vodi prema križu i traži odgovor ljubavi Onome koji s jedne strane postaje paradigma za istinsko djelovanje, a s druge strane postavlja novo pravilo: »Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje« (Iv 15,13). Zaključio je da unatoč tome što će nam značenje trpljenja i patnje uvijek ostati skriveno, ne smijemo dopustiti da nas patnja određuje, već shvatiti da Isusov odnos prema tuđoj patnji nikada nije rezignacija ili nemoć, nego djeluje ozdraviteljski te On uvijek ide prema patniku i suočjeća s njim.

Drugo predavanje imao je dr. sc. Alejandro Castillo Jimenez, rektor biskupijskog sjemeništa Redemptoris Mater u Puli na temu »Granice odgojno-obrazovnog djelovanja«. U njemu je istaknuo da se svi djelatnici katoličkih škola moraju stalno duhovno i profesionalno obnavljati

i usavršavati kako bi mogli druge evangelizirati, tj. ispravno i vlastitim primjerom naviještati Božju riječ. Istaknuo je kako se Odgoj i evangelizacija bave izgradnjom učenika jer je njihov zajednički cilj formirati ljudske osobe koje će doprinijeti dobru zajednice. Zato je jako bitno, nastavio je predavač, da se u odgojno-obrazovnom procesu dogodi susret sa živim Bogom te je katoličke škole potrebno učiniti mjestom susreta sa živim Bogom. Iako se u školskoj zajednici nalaze djelatnici i učenici sa svojim vlastitim osobnostima, uvjerenjima, pa čak i vjerovanjima, potrebno je znati da u središtu uvijek mora biti Isus Krist, a katoličke škole nikada ne smiju iz vida izgubiti tu činjenicu. Često se događa da škole moraju preuzeti ulogu roditelja te se jednako tako javljaju i razna mimoilaženja. Zaključio je da katoličke škole moraju biti istinsko mjesto prihvaćanja, istinska obitelj u kojoj će se svaki učenik osjećati prihvaćenim

po onome što on sada jest, a ne po onome što će u budućnosti biti. Zato je potrebna blizina s učenicima kako bi nas ta bliskost dovela do boljeg shvaćanja osoba koje su nam povjerene.

Nakon održanih predavanja uslijedio je okrugli stol na temu »*Online* nastava, njena perspektiva i primjeri dobre prakse« koju su animirali Ivan Bedeničić, ravnatelj Katoličke gimnazije s pravom javnosti u Požegi, s. Ana Lipovac, pedagoginja u školsku zajednicu povezati i omogućiti joj Klasičnoj gimnaziji Ivana Pavla II. s pravom javnosti u Zadru, i Janja Linardić, završio zajedničkom molitvom.

Biblijski temelji govora o Isusu kao služi

Evo Sluge mojega koga podupirem, mog izabranika, miljenika duše moje.

Iz 42,1 Mk 1,10-11

„Ti si Sin moj, ljubljeni! U tebi mi sva milata!“

Zaključak

- Treba zadržati pozitivne strane online nastave
- Učinci online nastave biti će vidljivi tek za nekoliko godina
- Nužnost psihologa i pedagoga
- Prednost katoličkih škola: duhovnost

Stručni skup – Godišnja formacija djelatnika katoličkih škola

Nacionalni ured za katoličke škole pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji svake godine organizira za sve djelatnike katoličkih škola Godišnju trajnu formaciju s ciljem njihova izgradivanja na duhovnom i stručnom području i rasta u kršćanskom identitetu. Zbog nepovoljne epidemiološke situacije i brige za zdravlje svih djelatnika katoličkih škola ovogodišnja formacija na jednom mjestu, nego je svaka škola za svoje djelatnike formacijski susret organizirala u vlastitim prostorima škole 16. i 17. listopada 2020.

Tema ovogodišnje trajne formacije bila je »Isus – liječnik«. Predavanja su održali dr. sc. Andđelo Maly, profesor na Katedri Svetog pisma Starog zavjeta na Katolička bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu s temom »Isus – liječnik«, zatim

prof. dr. sc. Josip Burušić, istraživač obrazovanja i voditelj u Znanstvenom centru izvrsnosti za školsku efikasnost i školski menadžment Instituta »Ivo Pilar« s temom »Škola kao prostor razvoja osobnog, socijalnog i profesionalnog identiteta učenika« i dr. sc. Krunoslav Novak, profesor na Odjelu za komunikologiju na Hrvatskom katoličkom sveučilištu i generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije s temom »Pozitivna komunikacija kao temelj katoličke škole organizirala program Go- dišnje formacije u skladu s preporukama Nacionalnog ureda. za dobru suradnju«. Navedeni predavači

Svjetski dan katoličkog odgoja i obrazovanja

Svake godine na blagdan Uzašašća slavi se svibnja. Nacionalni ured HBK za katoličke škole pripremio je plakat i materijale za vanja. Ove godine je Svjetski dan katoličkog odgoja i obrazovanja proslavljen 13. toličkim školama.

Smotra zborova i dramskih skupina

Zbog boljeg međusobnog upoznavanja i pozivanja učenika katoličkih škola Nacionalni ured HBK za katoličke škole u suradnji sa školom domaćinom jednom godišnje organizira Smotru zborova i dramskih skupina za katoličke osnovne škole te Smotru zborova za srednje škole. Nažalost, zbog ugroze od koronavirusa Smotra zborova za srednje skupina.

škole predviđena 28. studenoga 2020. u Splitu nije održana, kao ni Smotra zborova za osnovne škole 24. travnja 2021. u Zadru.

U nadi da će iduća školska godina 2021./2022. biti povoljnija i redovita u održavanju predviđenih programa radujemo se nastupu mladih glazbenika i dramskih skupina.

5

SJEDNICE U ORGANIZACIJI NACIONALNOG UREDA

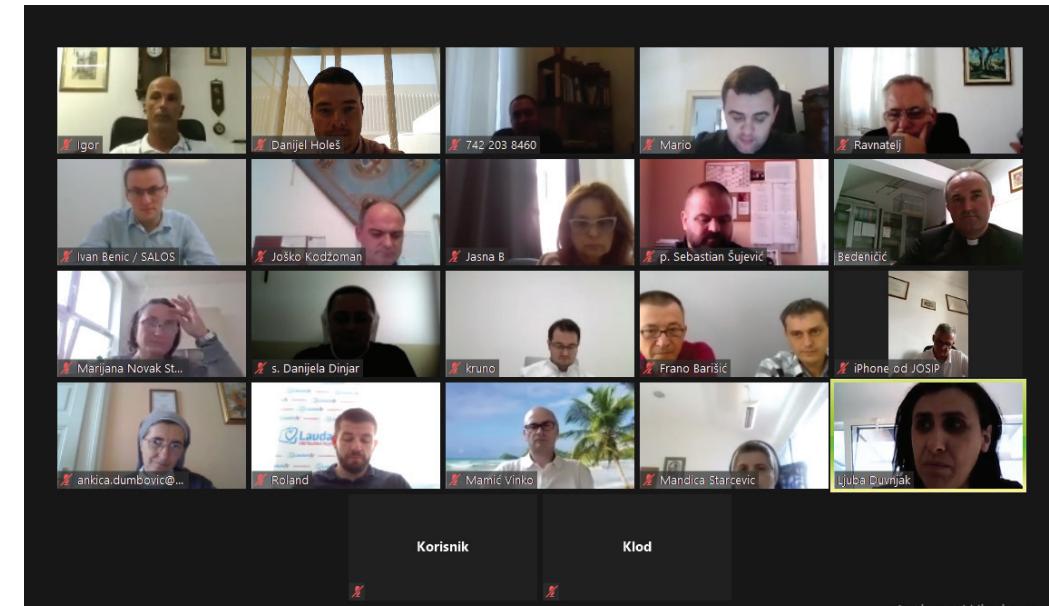
Nacionalni ured HBK za katoličke škole više puta godišnje organizira sjednice ravnatelja katoličkih škola te osnovanih povjerenstava i komisija u sklopu Nacionalnog ureda. Sjednice Vijeća Nacionalnog ureda HBK za

odgoj i obrazovanje održavaju se po potrebi i u dogovoru s predsjednikom Vijeća HBK za katolički odgoj i obrazovanje msgr. dr. Antunom Škvorčevićem.

Sjednica ravnatelja katoličkih škola

Redovna sjednica ravnatelja katoličkih škola prilikom početka školske godine održana je 22. rujna 2021. putem videokonferencije. Započela je molitvom, a potom je Ivica Žuljević, predstojnik Ureda pozdravio ravnatelje te im zahvalio za trud koji su uložili u organiziranje početka nove školske i nastavne godine u posebnim okolnostima pandemije bolesti COVID-19. Pozdravio je preporukama HZJZ-a i Ministarstva znanosti i obrazovanja za rad u uvjetima povezanim s pandemijom bolesti COVID-19. Utvrđeno je da većina katoličkih škola redovito provodi odgojno-obrazovni proces, nastava se nesmetano odvija dok u nekoliko škola na području Slavonije postoje određene poteškoće te se nastava održava *online*.

Razgovaralo se zatim o organiziraju godišnje formacije djelatnika katoličkih škola te je zaključeno da se ona neće dокинuti nego će se prilagoditi epidemiološkim uvjetima te će svaka škola u svojim prostorima organizirati formaciju za svoje djelatnike. Stoga će Nacionalni ured svim školama unaprijed poslati snimljena predavanja i druge materijale. Ravnatelji će potaknuti učitelje da unatoč posebnim i neredovitim okolnostima pokušaju što kvalitetnije

sudjelovati u ovom projektu i tako iz vlastitog uvjerenja oblikovati prepoznatljivi identitet katoličkih škola.

U dalnjem tijeku sjednice dogovoren je godišnji Stručni skup za tajnike i računovođe koji će se ove godine održati videokonferencijom idućega 11. studenoga 2020., a smotra zborova katoličkih srednjih škola predviđena za 28. studenoga 2020. odgađa se do daljnega, najvjerojatnije do drugog polugodišta.

Formacija stručnih službi katoličkih škola organizirat će se krajem siječnja 2021., a način njezina održavanja ovisit će o epidemiološkoj situaciji. Ravnatelji će u dogovoru s profesorima hrvatskog jezika pripremiti radiodrame koje će se prenositi na Hrvatskom katoličkom radiju.

Na kraju sjednice predstojnik Ureda zahvalio je ravnateljima za suradnju i za dobro došao do daljnega, najvjerojatnije do drugog polugodišta. Sjednica je završila molitvom.

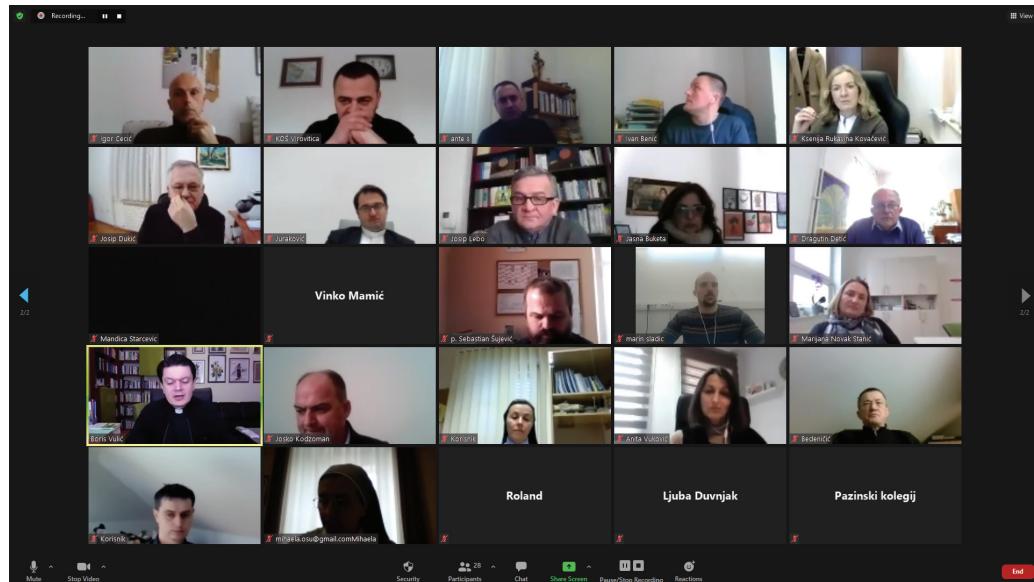
Sjednica Povjerenstva za trajnu formaciju djelatnika katoličkih škola

Sjednica Povjerenstva održana je putem videokonferencije. Na njoj su sudjelovali članovi Povjerenstva dr. Snježana Mališa, dr. Josip Šimunović i Ivana Mokri te Daniel Holeš, tajnik Nacionalnog ureda. Povjerenstvo se osvrnulo i na evaluacijsko izvješće s održanih Stručnih skupova tijekom listopada, koji su se organizirali u svim katoličkim školama s unaprijed pripremljenim radnim materijalima i predavanjima.

Na dnevnom redu bilo je održavanje stručnih skupova, odnosno formacijskih radnih materijalima i predavanjima.

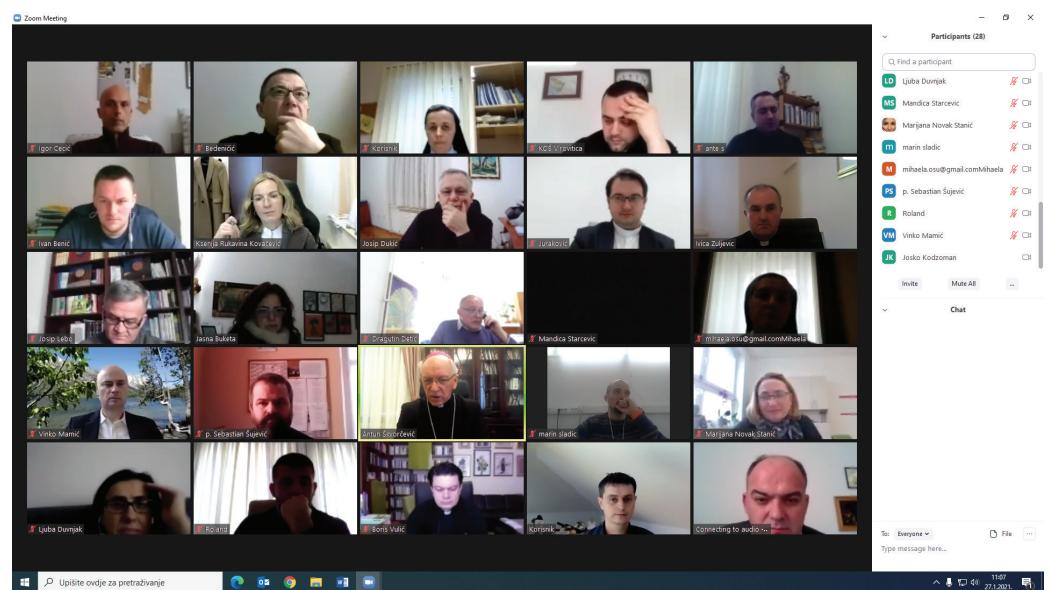
U dalnjem tijeku sjednice dogovoreno je da se formacija stručnih službi u katoličkim školama, planirana za siječanj 2021., ipak održi *online* s dva predavanja i okruglim stolom o kvalitetnom načinu održavanja *online* nastave, njezinoj perspektivi i primjerima dobre prakse.

Povjerenstvo je također razgovaralo o mogućnostima održavanja godišnje formacije svih djelatnika katoličkih škola koja je, prema kalendaru za 2021., predviđena 16. i 17. travnja u Rijeci, ali će održavanje ovisiti o epidemiološkoj situaciji.

Sjednica Vijeća Nacionalnog ureda za katoličke škole i ravnatelja

Sjednica Vijeća Nacionalnog ureda za katoličke škole i ravnatelja katoličkih škola u svom Apostolskom pismu *Patris corde*. Potom je okupljene, među kojima i predsjednika Vijeća HBK za katolički odgoj i obrazovanje požeškog biskupa msgr. Antuna Škvorčevića, pozdravio predstojnik Ureda

Ivica Žuljević podsjetivši ih na ulogu koju imaju biskupijski uredi za katoličke škole i Vijeće Nacionalnog ureda u sustavu katoličkih škola u Republici Hrvatskoj.

U prigodnoj riječi biskup Škvorčević uputio je najprije pozdrav predstojnicima biskupijskih ureda za katoličke škole te ravnateljima i ravnateljicama. Zahvalio im je za sve što čine u svojim službama, podsjetivši ih na odgovornost koju imaju za obrazovanje katoličke škole u njihovoј mjesnoj Crkvi. Naglasio je kako su međusobni susreti, pa i na način videokonferencije, važni jer djelatnici katoličkih škola nastoje tim putem jedni druge čuti i jedni druge pomagati. Spomenuo je kako ga u razmišljanjima o katoličkim školama trajno prati izazovna činjenica da smo se upustili u jednu od najdragocjenijih djelatnosti, oblikovanje i izgradnju mlađih ljudi na mjeru Evanđelja i tako im pomagati da se snađu u svijetu. Nema važnijeg poslanja od služenja Još je dodao da je potrebna povezanost

među katoličkim školama, zajedničko propitkivanje, međusobni dosluh kako bi one što bolje vršile povjereni poslanje, čemu služi i Nacionalni ured. Poželio je plodan rad sudionicima videokonferencije.

Uslijedilo je predavanje dr. Borisa Vulića s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Đakovu i urednika Vjesnika Đakovačko-osječke nadbiskupije čiji je prosinački broj u 2020. godini bio posvećen upravo katoličkim školama. Dr. Vulić zahvalio je na iskazanom povjerenju te je svoje predavanje na temu »Posebnost i perspektiva katoličkih škola« započeo pitanjima: Što razlikuje vjernika i nevjernika? Što razlikuje nastavnika u katoličkoj i nekatoličkoj školi?

Što je to duh katoličke škole u odnosu na one škole koje to nisu? Ustvrdio je kako je pogled na odgovor otežan zbog više problema u suvremenom svijetu, a to su duh ovoga svijeta i suvremenog kršćanstva koji otežavaju pogled na specifičnosti, odnosno posebnosti katoličkih škola. Ako otežavaju pogled, onda otežavaju i učinke te plodove katoličkih škola. U izlaganju predavač je izdvojio tri elementa duha svijeta: duh postmoderne, relativizam i ideologiju tolerancije. Zatim je pokušao dati odgovor na pitanje: Što katoličke škole čini posebna ma? te ustvrdio da je to oblikovanje stvarnosti oko nas zrelom vjerom u Isusa Krista.

Nakon predavanja uslijedila je rasprava u kojoj je istaknuta važnost župne zajednice, osobito župnika u duhovnom i vjerničkom rastu nastavnika katoličkih škola gdje posebno mjesto zauzima nedjeljno euharistijsko slavlje. Spomenuto je mladenačko lutanje i odlazak na krive puteve te nastojanja koja škole ulažu u odgoj mlađih, a rezultati ponekad nisu odmah vidljivi na što je prof. Vulić dodao da sve vrijednosti koje učitelji posiju u mlađe ljude nikada se ne mogu izbrisati te kad-tad progovore u njihovim životima i donesu plod.

U nastavku sjednice tajnik Ureda Danijel Holeš upoznao je predstojnike nad/biskupijskih ureda i ravnatelje s tijekom izrade i dovršetka Smjernica za izgradnju odgojno-obrazovnog identiteta u katoličkim školama. Istaknuo je kako će to biti nosivi dokument o katoličkom odgoju i obrazovanju te identitetu katoličkih škola u Republici Hrvatskoj. Zatim je govorio o planiranim stručnim skupovima te drugim događanjima u organizaciji Nacionalnog ureda za katoličke škole u 2021. godini. Na kraju susreta tajnik Holeš zahvalio je predavaču dr. Borisu Vuliću te svim ravnateljima i predstojnicima nad/biskupijskih ureda u nadi da će se prije stvoriti uvjeti za normalan život, a time i za zajednička okupljanja.

Sjednica Povjerenstva za trajnu formaciju djelatnika katoličkih škola

Sjednica Povjerenstva održana je 3. veljače 2021. u prostorima Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Na njoj su sudjelovali članovi Povjerenstva dr. Snježana Mališa, dr. Josip Šimunović i Ivana Mokri. Nakon molitve nazočne je pozdravio Danijel Holeš, tajnik Nacionalnog ureda, te je predstavio dnevni red sjednice.

Povjerenstvo se najprije osvrnulo na evaluacijsko izvješće s nedavno održanog skupa ravnatelja i stručnih službi katoličkih škola, koji se zbog epidemiološke situacije održao online. Na stručnom skupu je uz redovita predavanja prvi put održan i okrugli stol koji će se prakticirati i ubuduće te se utvrdilo da je unatoč

neredovitom načinu održavanja skup bio vrlo kvalitetan.

U dalnjem tijeku sjednice dogovoren je da se za godišnju trajnu formaciju svih djelatnika katoličkih škola u travnju 2021., čija će tema biti »Kreativnost u odgojno-obrazovnom procesu«, predvide i pripreme dva načina održavanja – online i uživo. Neposredno prije održavanja susreta trajne formacije sagledat će se epidemiološka situacija te donijeti odluka koja je opcija prihvatljiva. Dogovoren je konačni program susreta, zatim predavanja, okružili stol i nekoliko radionica koje neće biti izravno povezane s predavanjima, već s temom godišnje formacije.

Sjednica Povjerenstva za izradu plana i programa katoličkih škola

Peta sjednica Povjerenstva održana je 11. ožujka 2021. godine u Zagrebu pod nog identiteta katoličkih škola.

Na sjednici se razgovaralo i o dopuna-uredu za katoličke škole Ivice Žuljevića u ma postojećih međupredmetnih tema koje se nalaze u *Nacionalnom kurikulumu* te prostorijama Hrvatske biskupske konfe-rencije. Nakon molitve predstojnik Ureda pozdravio je članove Povjerenstva, zahva-lio im za dolazak te je predstavio dnevni red. Tajnik Ureda Danijel Holeš izvijestio je o tijeku probne provedbe dopuna nacio-nalnog kurikula za potrebe katoličkih ško-la. Istaknuo je da će se probna provedba u katoličkom školama provoditi još sljedeće školske godine, a zatim će se izdati Priruč-nik dopuna kurikula te početi primjenjivati u školskoj godini 2022./2023.

Članovi Povjerenstva upoznati su s izra-dom dokumenta Smjernice za izgradnju odgojno-obrazovnog identiteta u kato-likim školama koji je pri kraju te će biti predstavljen na idućem proljetnom za-sjedanju Hrvatske biskupske konferencije

Stručni skup ravnatelja katoličkih škola

Stručni skup održan je od 30. lipnja do 2. srpnja 2021. u Zadru. Prvoga dana u ve-školu definira kršćansko poimanje stvar-černjim satima, nakon okupljanja u Nad-nosti u čijem je središtu Isus Krist. Stoga biskupskom sjemeništu Zmajević, doma-se katolička škola ne smije prilagoditi tra-ćin don Ante Sorić, don Roland Jelić i Igor ženju ili očekivanju društva kako bi bila Cecić proveli su ravnatelje povjesnom jez-grom grada Zadra i upoznali ih sa zname-nostima. Idućega dana, 1. srpnja, stručni skup započeo je zajedničkom jutarnjom molitvom u Sjemeništu. Potom je Ivica Žuljević, predstojnik Nacionalnog ureda za katoličke škole, pozdravio prisutne ravnatelje i ravnateljice, zahvalio Zadarskoj nadbiskupiji na gostoprivrstvu te predsta-vio dnevni red susreta. Usljedilo je preda-vanje mr. don Marina Batura o dokumentu ispravni razvoj djece.

Kongregacije za katolički odgoj *Odgajati za međukulturalni dijalog u katoličkoj ško-nalnog ureda, u kratkim crtama iznio što li* (2016.). Naglasio je kako katolička škola je sve tijekom školske godine 2020./2021.

provedeno od zacrtanog programa, naglašivši kako su se stručni skupovi i druga zajednička događanja unatoč pandemijskim okolnostima ipak održali, neki uživo, a neki *online*, a poneki su, nažalost, bili odgodeđeni. Također je prisutne upoznao s projektima Nacionalnog ureda, među kojima je posebno istaknuo projekt Tečaja dodatnih kvalifikacija djelatnika i ravnatelja katoličkih škola, koji se priprema u suradnji s Hrvatskim katoličkim sveučilištem, a započet će se provoditi iduće jeseni. Isto tako dogovoreni su termini zajedničkih događanja u idućoj školskoj godini 2021./2022.

Prijepodnevni susret ravnatelja završio je pohodom benediktinskom samostanu svete Marije u Zadru gdje ih je dočekala časna majka Anastazija Ćizmin te ih

upoznala sa znamenitostima samostana i muzeja. Ravnatelji su pod stručnim vodstvom obišli Muzej zlata i srebra grada Zadra u sklopu samostana, a potom su se u klaustru samostana zadržali u kratkom druženju sa sestrama koje su im pripremile okrjeput od proizvoda sa svoga imanja.

Ravnatelji su ujedno obišli Klasičnu gimnaziju »Ivan Pavao II.« te im je ravnatelj don Ante Sorić predstavio odgojno-obrazovni projekt škole. Nakon ručka u Sjemeništu ravnatelje je u novu zgradu Katoličke osnovne škole »Ivo Mašina« u Novom Bokancu u predgrađu Zadra poveo don Roland Jelić, ravnatelj škole. Pokazao je nove prostore te istaknuo kako će 150 učenika od iduće jeseni započeti novu školsku godinu u novoj školi.

Središnja točka dana bila je večernja biskupske konferencije msgr. Želimir sveta misa u katedrali sv. Stošije koju Puljić. Ohrabrio ih je u služi koju vrše, je predvodio Ivica Žuljević, predstoj- zahvalio za sve dobro koje čine kao vo- nik Nacionalnog ureda, u koncelebraciji ditelji katoličkih škola te izrazio otvo- sa svećenicima ravnateljima. Potom je renost i spremnost Hrvatske biskupske ravnatelje u Sjemeništu primio zadar- konferencije na suradnju i pomoć u pro- ski nadbiskup i predsjednik Hrvatske jektima katoličkih škola.

Trećeg dana sudionici Stručnog skupa je kako je upravo u tom kontekstu potrebno posjetili su Zadarsko sveučilište gdje ih je no osnažiti identitet katoličkih škola čiji primila rektorica prof. dr. sc. Dijana Vićan. Održala je ravnateljima predavanje na temu »Katoličke škole u kontekstu društvenih, gospodarskih i drugih promjena u svijetu i u Hrvatskoj«. Prikazala je smjer kojim idu posljednji trendovi u izmjeni školskog sustava obrazovanja te njihovim negativnim elementima kojima se čovjek pojedinac koji može postići više. Naglasila

je kako je upravo u tom kontekstu potrebno osnažiti identitet katoličkih škola čiji odgoj i obrazovanje teže za cjelokupnim razvojem čovjeka na dobrobit pojedinca i cijelog društva. U popodnevnim satima uslijedio je posjet gradu Ninu gdje je ravnatelje dočekali župnik don Božo Barišić i direktorica Turističke zajednice Marija Dejanović koji su ih upoznali sa znamenitostima Nina. Nakon okrjepe završen je promatra isključivo kao radna snaga, a ne pojedinac koji može postići više. Naglasila

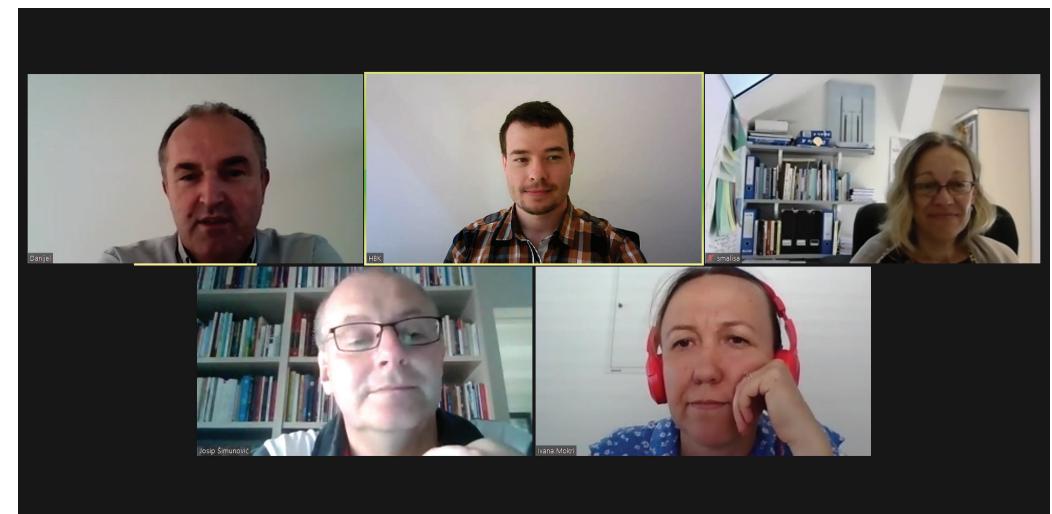
Sjednica Povjerenstva za trajnu formaciju djelatnika katoličkih škola

Sjednica Povjerenstva za trajnu formaciju djelatnika katoličkih škola održana je 15. srpnja 2021. putem videokonferencije. Na njoj su sudjelovali članovi Povjerenstva dr. Snježana Mališa, dr. Josip Šimunović, Ivana Mokri i Ivica Žuljević, predstojnik Nacionalnog ureda za katoličke škole, te Danijel Holeš, tajnik. Nakon molitve nazočne je pozdravio predstojnik Ivica Žuljević te je potom tajnik Danijel Holeš predstavio dnevni red sjednice.

Potom je Snježana Mališa članove Povjerenstva u kratkim crtama upoznala s projektom izrade Tečajeva dodatnih kvalifikacija za ravnatelje i djelatnike katoličkih škola, s kojima će se započeti sljedeće školske godine 2021./2022. Tečajevi će s redovnim stručnim skupovima u organizaciji Nacionalnog ureda HBK za katoličke škole činiti jednu cjelinu i pomagati svima koji

su uključeni u odgojno-obrazovni projekt u katoličkim školama da što lakše izvrše svoje poslanje u odgovornoj zadaći cjelovite izgradnje učenika u svjetlu evanđelja.

Povjerenstvo je dogovorilo da će se, ako epidemiološki uvjeti to dopuste, sljedeći Stručni skup ravnatelja i stručnih službi održati 12. studenoga 2021. u prostorima Hrvatskoga katoličkog sveučilišta.

6

MEĐUNARODNA DJELATNOST

Nacionalni ured u skladu s mogućnostima sudjeluje na međunarodnim konferencijama te aktivnostima u svezi katoličkog školstva.

95. generalna skupština Europskoga odbora za katoličke škole

U petak 20. studenoga 2020. putem videokonferencijske platforme Zoom je održana 95. generalna skupština Europskoga odbora za katoličke škole (CEEC) na kojoj je među četrdesetak sudionika iz cijele Europe sudjelovao i Danijel Holeš, tajnik Nacionalnog ureda za katoličke škole. Cjelodnevna skupština bila je podijeljena na nekoliko tematskih poglavlja.

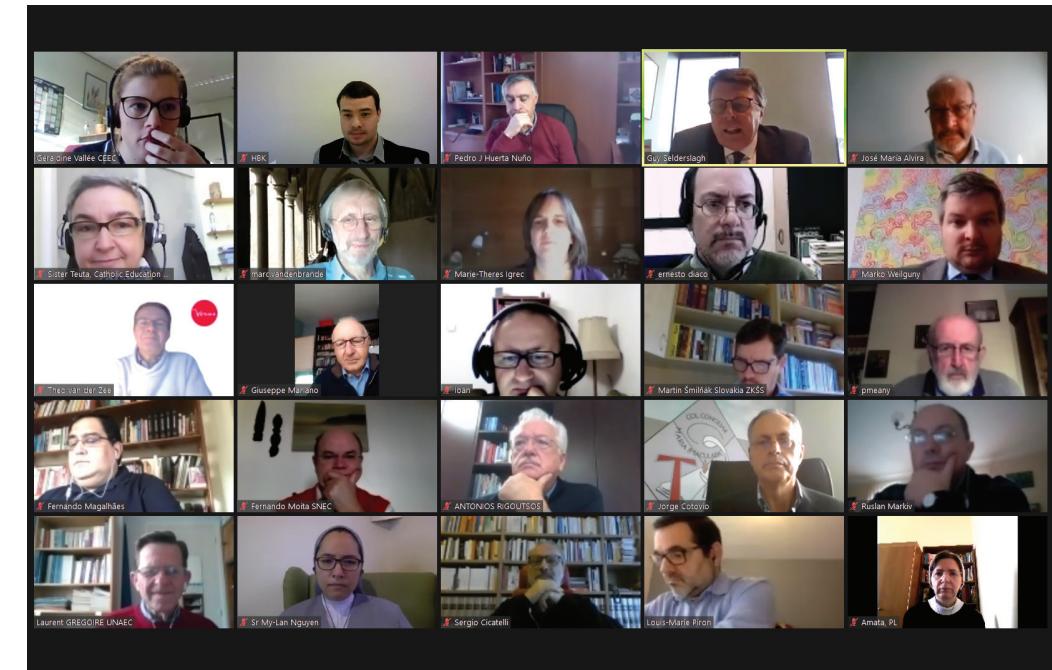
Uvodnu molitvu predvodio je generalni tajnik CEEC-a Guy Selderslagh, a potom je pozdravio sve prisutne, izražavajući žaljenje što se generalna skupština morala organizirati putem videokonferencijske situacije, ali zbog trenutačne epidemiološke situacije nije bilo druge mogućnosti.

U prvom tematskom poglavlju predstavljena je povijest i trenutačna situacija katoličkih škola i sveučilišta u Španjolskoj. Naglašeno je kako se trenutačno katoličke škole i sveučilišta nalaze u financijskim

problemima jer im je vlada smanjila novčana davanja za plaće što izravno utječe na slobodu roditelja u izboru škole. U tom smislu istaknuta je statistička zanimljivost, a to je da na državnim sveučilištima studij redovno ne završava oko 17 % studenata, što je za Španjolsku veliki problem, dok je na katoličkim sveučilištima taj postotak puno manji. Unatoč tome i svim drugim

pozitivnim primjerima, vlada još uvijek ustraje na jednostranoj odluci o smanjenju financijskih davanja katoličkim školama i sveučilištima. U raspravu su se uključili mnogi sudionici izražavajući žaljenje zbog takve situacije u Španjolskoj te podršku da se to poboljša, ali i predstavljajući svoja po-

zitivna iskustva u suradnji s nacionalnim i regionalnim vlastima. Nakon toga je predstavljena i teška situacija u Libanonu nakon velike eksplozije u Bejrutu koja je razorila pola grada te oštetila i dosta katoličkih

škola. U Libanonu skoro 70 % učenika ide u privatne škole, od čega su 80 % katoličke. Evandželja i same naravi katoličkih škola.

Zbog teške finansijske situacije školama je otežan rad te učitelji trenutačno primaju samo trećinu plaće. Također, zbog velikih problema uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19 učenici dosta vremena provode kod kuće, a online nastavu je najčešće nemoguće organizirati.

Drugo tematsko poglavlje bilo je o se nastava održati u školi ili online. Ova stručnom osposobljavanju ravnatelja i situacija je donijela i pozitivne primjere, a učitelja za rad u katoličkim školama. Posebno su predstavljena iskustva iz Belgije (Flandrija) i Francuske. Zaključeno je da je skupštine predstavljen je kalendar rada za potrebno konstantno stručno usavršavanje djetalnika zbog specifičnih uvjeta rada u katoličkim školama, a koje se prvenstveno

7

OSTALA DOGAĐANJA

Okružnica Kongregacije za katolički odgoj školama, sveučilištima i odgojnim ustanovama vezano uz situaciju s COVID-19

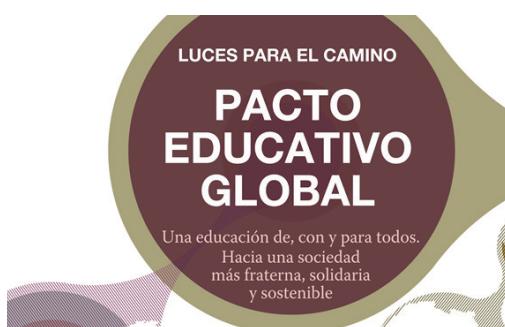
KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ

PONOVNO STAVITI U SREDIŠTE ODNOS S KONKRETNOM I STVARNOM OSOBOM

Kongregacija za katolički odgoj, koja je mjerodavna za odgoj općenito, za škole, katolička i crkvena sveučilišta, kao i za praćenje svih onih koji su uključeni u odgojno-obrazovne procese mladih naraštaja, zajedno sa svim tim ustanovama suočava se s veoma velikim poteškoćama tijekom ove godine u kojoj su obustavljene i prekinute školske i akademske aktivnosti. Dok u nekim dijelovima svijeta ponovno započinju aktivnosti u školama i sveučilištima, a u drugima se ide prema njihovu okončavanju, ovaj dikasterij Svetе Stolice svojom Okružnicom izražava blizinu i ohrabrenje obiteljima, nastavnicima i upraviteljima, administrativnom osoblju i iznad svega učenicima i studentima. Odgoj je izvanredna prigoda ponovnog pokretanja društvenog i kulturnog života u svim društvinama, a formacija novih naraštaja najbolje je ulaganje u izgradnju budućnosti.

Izdana knjiga *Svjetski sporazum o odgoju*

Papa Franjo je 19. rujna 2019. inicirao potpisivanje svjetskog sporazuma o odgoju. Dana 14. svibnja 2020. u Rimu su se trebali okupiti predstavnici iz cijelog svijeta kako bi potpisali Svjetski sporazum o odgoju. Zbog svjetske pandemije uzrokovane bolesti COVID-19 potpisivanje Sporazuma odgođeno je za 15. listopada 2020.

U sklopu potpisivanja Sporazuma OIEC je 5. kolovoza 2020. izdao knjigu s razmišljanjima osoba iz cijelog svijeta o njihovu viđenju mogućnosti poboljšanja odgoja i obrazovanja na lokalnoj i svjetskoj razini.

U izradi knjige sudjelovalo je i više osoba iz Hrvatske: Rebeka Marušić i Tarja Mihalj, učenice Katoličke osnovne škole u Požegi, Ružica Herceg, učenica Prve katoličke osnovne škole u Gradu Zagrebu, Marija Golubić, učenica Ženske opće gimnazije iz Zagreba, Luka Keran, učenik Nadbiskupske klasične gimnazije iz Zagreba, vlač. Ivana Arambašić, profesorica engleskog jezika u Katoličkoj gimnaziji u Požegi.

Ivica Žuljević, Predstojnik Nacionalnog Ureda HBK za katoličke škole, Ljilja Vokić, bivša ministrica znanosti i obrazovanja,

Gordana Barudžija, viša savjetnica Agencije za odgoj i obrazovanje, vlač. Ante Sorić,

ravnatelj Klasične gimnazije Ivana Pavla II. s pravom javnosti iz Zadra, i Katolička osnovna škola iz Šibenika koja je predstavila

svoju učeničku zadругu »Školjka«. Sve tek-

stove s hrvatskoga na engleski jezik prevela je Ivana Arambašić, profesorica engleskog jezika u Katoličkoj gimnaziji u Požegi.

Širenje bolesti COVID-19 duboko je pro- agencija, oko deset milijuna djece neće u mijenilo naše postojanje i način života: narednim godinama moći imati pristup »Zatekli smo se prestrašenima i izgublje- nastavi, što će povećati već postojeći obra- nima. Poput učenika u Evandelju pogo- zovni jaz. Tome treba pridodati dramatič- dila nas je neočekivana i bijesna oluja« nu situaciju katoličkih škola i sveučilišta, Zdravstvenim poteškoćama pridružile su koja su bez ekonomске potpore države se one ekonomске i društvene. Pandemija izložena opasnosti zatvaranja ili temeljitog je pogodila odgojne sustave u cijelom svi- redimensioniranja. Međutim, katoličke jetu i na školskoj i na akademskoj razini. odgojno-obrazovne ustanove (škole i sveu- Posvuda se nastojalo pronaći brz odgovor čilišta) i u takvom su slučaju znale iskazati posredstvom digitalnih platformi za pou- odgovarajuću brigu, stavljajući se u službu čavanje na daljinu, čija je pak učinkovitost crkvene i društvene zajednice, vršenjem bila uvjetovana uočljivom nejednakosti odgojno-obrazovne i kulturne zadaće jav- odgojnih i tehnoloških mogućnosti. Prema nog karaktera i na korist čitava društva. nekim novijim podatcima međunarodnih

Odgovor i odnos

U kontekstu navedene situacije koja, nažalost, u mnogim dijelovima svijeta još uviđek nije pod kontrolom, pojavili su se neki izazovi. Prije svega, *poučavanje na daljinu* – premda nužno u ovom trenutku krajnje ozbiljnog stanja – očitovalo je kako odgojno-obrazovno područje na kojem se susreću osobe u izravnom međudjelovanju i »u nazočnosti«, ne predstavlja jednostavno neki kontekst odgojno-obrazovne djelatnosti od drugotne važnosti, već samu bit onog odnosa uzajamnosti i dijaloga (između onih koji poučavaju i onih koji uče), neophodan za formaciju osobe i za kritičko razumijevanje stvarnosti.

U školskim razredima, sveučilišnim predavaonicama i u laboratorijima zajedno se raste i izgrađuje identitet odnosa. U svim razdobljima života, a osobito u djetinjstvu, adolescenciji i u početcima odrasle dobi proces psiho-pedagoškog rasta ne može se ostvariti bez susreta s drugima i prisutnost drugoga omogućuje stvaranje uvjeta nužnih da se rascvjeta kreativnost i uključivost.

Na području znanstvenog istraživanja, akademskog proučavanja i općenito didaktičke aktivnosti, međusobni odnosi tvore »mjesto« u kojem se naddisciplinarnost i interdisciplinarnost pojavljuju kao temeljni kulturalni kriteriji za otklanjanje opasnosti fragmentarizacije i dezintegracije znanja, kao i za otvaranje tih istih znanja svjetlu Objave.

Formacija odgojitelja

Velika rasprostranjenost i dugo vremensko trajanje pandemije posvuda su izazvali

osjećaj nesigurnosti, i kod nastavnika i kod odgojitelja. Njihov veoma dragocjeni doprinos – koji se s godinama temeljito izmijenio, kako s društvenog tako i s tehničkog gledišta – treba podupirati dobrom *trajnom formacijom* koja zna odgovoriti zahtjevima vremenâ, a da se pritom ne izgubi ona sinteza vjere, kulture i života, koja predstavlja ključnu zadaću odgojno-obrazovnog poslanja koje se ostvaruje u katoličkoj školi i na katoličkom sveučilištu.

Na nastavnicima leže tolike odgovornosti i njihova se predanost vazda mora preobražavati u *stvarno, kreativno i uključivo djelovanje*. Zahvaljujući njima živim se održava duh bratstva i zajedništva ne samo s onima koje trenutno poučavaju, nego i među naraštajima, religijama i kulturama te između čovjeka i njegova životnog okruženja.

Osoba u središtu

Da bi se to dogodilo, treba uvijek iznova u središte odgojno-obrazovnog djelovanja stavljati *odnos s konkretnom osobom i između stvarnih osoba* koje tvore *odgojno-obrazovnu zajednicu*; odnos za koji se odgovarajući dom i ne može naći u međudjelovanju posredstvom ekrana ili u neosobnom komuniciranju digitalne mreže. *Konkretna i stvarna osoba* je sâma duša formalnih i neformalnih odgojno-obrazovnih procesa, kao i neiscrpni izvor života po njezinoj bitno odnosnoj i zajedničarskoj naravi, koja uvijek podrazumijeva dvostruku vertikalnu dimenziju (otvorenu zajedništvu s Bogom) i horizontalnu (zajedništvo s ljudima). Katolički odgoj i

obrazovanje – nadahnjujući se na kršćansku viziju stvarnosti u svim jezičnim izričajima – cilja na cijelovitu formaciju osobe koja je pozvana odgovorno živjeti osobiti poziv na solidarnost s drugim ljudima.

U svijetu u kojem je »sve usko međusobno povezano«, osjećamo se – u skladu s kršćanskim antropologijom – povezani u pronalaženju novih formativnih putova koji će nam omogućiti da rastemo zajedno, koristeći se sredstvima uspostavljanja odnosâ koje nam nudi današnja tehnologija, ali iznad svega otvarajući se nezamjenjivom i iskrenom osluškivanju *glasa drugoga*, darujući vrijeme za zajedničko promišljanje i projektiranje, obogaćujući se osobnim razgovorima i zajedničkim projektima, poučavanjima povijesti i mudrosti prijašnjih naraštaja. U takvom procesu *formacije u odnosu i u kulturi susreta* pronalazi svoje mjesto i vrednovanje također i »zajednički dom« sa svim stvorenjima jer osobe, upravo dok se formiraju za logiku zajedništva i solidarnosti, već rade na tome kako da »vratre vedar sklad sa stvorenim svijetom« i oblikuju svijet kao »mjesto pravoga bratstva« (usp. *Radost i nada*, 37).

Služenje kao svrha

Sadašnja situacija snažno je iznijela na vidjelo zahtjev za odgojno-obrazovnim sporazumom koji je sve više prožet zajedništvom i prihvaćen od mnogih, i koji – crepeći snagu iz Evandelja i naučavanja Crkve – velikodušnom i otvorenom sinergijom doprinosi širenju autentične *kulture susreta*. Zbog toga su katoličke škole i sveučilišta pozvane formirati osobe koje su *spremne*

staviti se na raspolaganje za služenje za jednici. Doista, u služenju možemo iskusiti da je blaženije davati nego primati (usp. Dj 20, 35) i da naše vrijeme ne može više biti vrijeme ravnodušnosti, sebičnosti i podjelâ:

»Cijeli svijet trpi i treba se iznova ujediniti u suočavanju s pandemijom«, od trenutka da »nas izazovi s kojim smo suočeni sve sjedinjuju ne praveći razliku među osobama«. Formacija za služenje u društvu i za promicanje općeg dobra traži od svih da »sjedine napore u širem odgojno-obrazovnom savезу за formiranje zrelih osoba, sposobnih nadvladati razmrvljivanja i suprotstavljanja te ponovno izgraditi tkivo odnosa za čovječanstvo koje je sve više prožeto bratstvom«.

Djelovati u mreži

Činjenica da »je pandemija iznijela na vidielo koliko smo svi ranjivi i međusobno povezani« traži od odgojnih ustanova – bile one katoličke ili ne – da dadnu svoj doprinos ostvarivanju *odgojno-obrazovnog saveza*, koji bi kao u nekom *timskom pokretu* imao za cilj »pronaći zajednički korak oživljavanja založenosti za nove naraštaje i s njima, obnavljajući strast za otvorenijim i uključivijim odgojem, sposobnim za strpljivo slušanje, konstruktivni dijalog i užamno razumijevanje« To može pospješiti integriranja mreža, koja služi kao polazište za utvrđivanje i zajedničko nastojanje oko nekih neizostavnih ciljeva prema kojima treba usmjeriti – na kreativni i konkretni način – modele alternativnog suživota u odnosu na masovno i individualizirano društvo. Riječ je o širokoj odgovornosti koja je otvorena svima onima kojima je na

srcu izgradnja obnovljenog odgojno-obrazovnog projekta za duže razdoblje, na temelju zajedničkih etičkih i normativnih zahtjeva. Dragocjen doprinos može dati školski i sveučilišni pastoral, ali i pojedini kršćani kojih ima u svim odgojno-obrazovnim ustanovama.

Zaključak

Kongregacija za katolički odgoj – kako je već rečeno u priopćenju od 14. svibnja 2020. godine – ponovno svjedoči vlastitu blizinu i očituje veliko poštovanje svim odgojno-obrazovnim zajednicama katoličkih školskih i sveučilišnih ustanova, koje su unatoč zdravstvenoj ugroženosti zajamčile odvijanje vlastitih aktivnosti, da se ne prekine onaj odgojno-obrazovni lanac koji je u temelju ne samo osobnog razvoja, nego i društvenog života. U perspektivi budućega školskog i sveučilišnog programiranja, premda u ozračju nesigurnosti i zabrinutosti, nositelji društvene odgovornosti pozvani su dati veće značenje

odgojno-obrazovanom djelovanju u svim njegovim formalnim i neformalnim dimenzijama, usklađujući napore da se podupru i osiguraju sva odgojno-obrazovna nastojanja sviju. *Vrijeme je da hrabro i u nadi usmjerimo pogled prema budućnosti.* Katoličke odgojno-obrazovne ustanove imaju u Kristu – Putu, Istini i životu (usp. Iv 14, 6) – svoj temelj i trajni izvor »žive vode« (usp. Iv 4, 7–13), koji objavljuje novi smisao postojanja i preobražava ga. Stoga neka nas ne napusti uvjerenje da se u odgoju i obrazovanju nalazi sjeme nade: nade mira i pravednosti.

Vatikan, 10 rujna 2020.

Giuseppe kardinal Versaldi
prefekt

Angelo Vincenzo Zani,
naslovni nadbiskup Volturna
tajnik

U Vatikanu predstavljen Svjetski sporazum o odgoju

U četvrtak 15. listopada 2020. u Vatikanu na Papinskom lateranskom sveučilištu održana je svečana sjednica prilikom koje je predstavljen Svjetski sporazum o odgoju. Njega je inicirao sam papa Franjo uz podršku Kongregacije za katolički odgoj u rujnu 2019. Datum predstavljanja prvotno je planiran za 14. svibnja 2020. kad su se u Rimu trebali okupiti predstavnici iz cijelog svijeta kako bi potpisali Svjetski sporazum o odgoju, kao i mnogi učitelji te učenici. Zbog svjetske pandemije uzrokovane bolesti COVID-19 potpisivanje Sporazuma odgođeno je za 15. listopada 2020.

Papa Franjo prisutnima se obratio videoporucom. U njoj je pozvao na preobrazbu odgoja i obrazovanja u »tvorca bratstva, mira i pravde« te pozvao sve da se pridruže i podrže Svjetski sporazum o odgoju.

Pozvao je sve globalne čelnike, institucije i učitelje da »iza sebe ostave površne

pristupe odgoju i obrazovanju« usredotočene samo na »korisnost tj. standardizirane rezultate ispitivanja, funkcionalnost i birokraciju. Umjesto toga, trebali bismo težiti davanju cjelovite kulture koja ima mnogo lica«. Papa je ponudio sedam ključnih točaka za budućnost obrazovanja. To su poštovanje ljudskog dostojanstva, osluškivanje mladih, promicanje obrazovanja žena, prepoznavanje važnosti obitelji u odgoju i obrazovanju, uključivanje ranjivih i marginaliziranih, pronalaženje novih načina razumijevanja gospodarstva i politike te zaštita okoliša.

Osim pape, sudionicima su se među ostalim obratili i glavna direktorka UNESCO-a Audrey Azoulay te prefekt Kongregacije za katolički odgoj kard. Giuseppe Versaldi.

**SVJETSKI SPORAZUM
O ODGOJU**

»Perspektive katoličkih učilišta i obrazovanja općenito«

»Perspektive katoličkih učilišta i obrazovanja općenito« bila je tema Znanstvenog skupa održanog 24. studenoga 2020. u Dvorani biskupa Antuna Mandića Središnjeg nadbiskupijskog fakulteta u Đakovu, a u organizaciji Katoličkog goslovnog fakulteta u Đakovu, Sveučilišta u hrvatskome društву«, a potom izv. prof. dr. sc. Ivica Pažin s temom »Lice odgoja. O budućnosti odgoja iz kršćanske perspektive katoličkih škola u BiH i doprinos franjevaca Bosne Srebrenе sveukupnom obrazovanju«.

J. J. Strossmayera u Osijeku. Dio predavača izravno je sudjelovao na skupu, a dio se uključio putem Zoom aplikacije.

Prvo predavanje u dopodnevnoj sesiji na temu »Stanje i izazovi katoličkih škola u Republici Hrvatskoj« održao je Danijel Holeš, tajnik Nacionalnog ureda HBK za katoličke škole u suradnji s Ivicom Žuljevićem, predstojnikom Ureda. Zatim je nastupila dr. sc. Jasmina Buljan Culej s temom »Vrijednosti i uloga katoličkih škola u hrvatskom društvu«, a potom izv. prof. dr. sc. Suzane Vuletić s temom »Internacionalizacija komprehensivnog obrazovanja između kvalitetnog poučavanja studenata i kvantitativne birokratizacije podučavatelja«, a nastavila se predavanjem prof. dr. sc. Ivana Kopreka s temom »Sluškinja, pomoćnica ili odmetnica? Uloga, mjesto i budućnost filozofije na teološkom fakultetu«. Nakon stanke predavanja su još održali

prof. dr. Željko Tanjić na temu »Identitet Temeljne smjernice za odgoj u katoličkim i poslanje Katoličkog sveučilišta« i doc. ustanovama«.

dr. sc. Martina s. Ana Begić i izv. prof. dr. sc. Vladimir Dugalić na temu »Transdisciplinarnost, interdisciplinarnost, dijalog. oblikovano u stručni rad.

Stanje i izazovi katoličkih škola u Republici Hrvatskoj

Katolička Crkva je kroz čitavu svoju povijest veliku važnost pridavala odgoju i obrazovanju imajući za uzor jedinog Učitelja, Isusa Krista. Povijest europske, a time i hrvatske kulture, neodvojiva je od kršćanstva, a prve škole i sveučilišta nastaju i razvijaju se u okviru Crkve. Zbog brojnih povijesnih (ne)prilika u Hrvatskoj trenutno djeluju samo 24 katoličke škole te njihov broj stalno raste. U predavanju je prikazano njihovo stanje i važnost za zajednicu i cjelokupno društvo uvezvi u obzir i crkvene dokumente i pravni okvir njihova djelovanja u pogledu na hrvatsko zakonodavstvo i potpisane Ugovore između Svete Stolice i Republike Hrvatske te Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije. Budući da se u procesu globalizacije događaju velike društvene promjene i brz napredak tehnike koji utječu na ljudsku svakodnevnicu te dovode do brojnih novih usmjerenja i pogleda na budućnost, izlaganje predstavlja neke od izazova koje taj proces donosi za katoličke škole.

Ključne riječi: katoličke škole, povijesni razvoj, školstvo i zakonodavstvo, izazovi i perspektive.

Uvod

Gовор о католичким школама увјек је актуелан и без prestanka да се мора гледати у свjetлу сталних светских гibanja и промјена у којима се neprestano mijenja човјеков поглед на svijet. Ipak, никада се не смје изvida испустити да је једини прави уčitelj Isus Krist i да је он увјек у средишту poučavanja katoličkih škola. Ovaj je rad podijeljen на четири pogлавља. У првом poglavljу приказује се povijesni presjek djelovanja katoličkih škola na hrvatskim prostorima. У другом pogлављу ukazuje се на садашње stanje katoličkih škola u Hrvatskoj s

kratkim osrtom на stanje u svijetu. Наисти се начин у трећем poglavљу приказује контекст католичких школа у државном законодавству, dok се у четвртом poglavљу navode određeni izazovi katoličkih škola u Hrvatskoj.

1. Katolička crkva i školstvo u Hrvatskoj – povijesni presjek

1.1. Srednji vijek – povezanost Crkve i školstva

Povijest europske, a time i hrvatske kulture ne može se odvojiti od njezinih kršćanskih

korijena, počevši od duhovnih i moralnih temelja koji se i danas primjećuju u razmišljanjima, ali i zakonodavstvu kako europskih zemalja pojedinačno, tako i same Europske unije, preko umjetnosti i arhitekture koje možemo primijetiti na svakom koraku pa sve do školstva koja svoje početke, ali i cijelokupan razvoj, duguje upravo Crkvi. Kad bi se kršćanstvo manjulo iz europske povijesti, sadašnjosti i budućnosti, ostala bi samo prazna ljuštura bez osobnosti i identiteta.¹ Početci pismenosti na hrvatskim prostorima vežu se uz samostane. Tako se smatra da je prva škola otvorena 852. u sklopu benediktinskog samostana u Rižinicama kod Solina kad je knez Trpimir dao izgraditi navedeni samostan te u povelji pozvao benediktince da na hrvatskim prostorima u sklopu svojih samostana otvore škole i skriptorije. Nakon benediktinaca dolaze cisterciti, dominikanci, franjevci, augustinci, pavlini, isusovci, kao i drugi muški i ženski crkveni redovi koji su bili nositelji znanja i kulture u našim krajevima.² Može se reći da Crkva nije bila samo nositelj i čuvar znanja, već je praktički jedina davala mogućnost školovanja siromašnim slojevima društva, a same škole nalazile su se u sklopu brojnih samostana ili župa. Iako u sklopu svojih samostana dominikanci već u 13. st. otvaraju

gimnazije u mnogim hrvatskim gradovima, a pavlini 1582. u Lepoglavi najznačajniju gimnaziju u kontinentalnoj Hrvatskoj, u 17. i 18. st. najveću ulogu u srednjem i visokom školstvu imaju isusovci. Tako samo godinu dana nakon dolaska u Zagreb, već 1607. osnivaju gimnaziju u gradu koju je prve godine pohađalo više od tristo učenika, a njihov broj se svake godine povećavao te je vrhunac doživjela 1683. kad ju je pohađalo više od 700 učenika. Pozivom Gradskog vijeća isusovci 1627. otvaraju gimnaziju u Rijeci, u Varaždinu 1636., svoju prvu gimnaziju u Dubrovniku 1658., Požešku 1707. i Osijeku 1729. U svim gimnazijama se poučavao latinski jezik, teologija i znanost, od drugih predmeta ponajviše matematika, povijest i geografija.³

1.2. Prosvjetiteljstvo – početak razdvajanja Crkve i školstva

Dolaskom prosvjetiteljskih ideja u 18. st. počinje jače uključivanje državnih institucija u školstvo te ono djelomično postaje i političko pitanje. Počinju se otvarati državne pučke škole, i visoka učilišta, dok crkveni utjecaj polako slabiti, a svoj vrhunac u tome doživljava ukinućem isusovačkog reda 1773. U Habsburškoj se Monarhiji za vrijeme carice Marije Terezije osnivaju nova državna visoka učilišta i pučke škole

u mnogim manjim sredinama, a država Osnovna četverogodišnja škola postaje dolazi u prvi „sukob“ s Crkvom zbog želje obvezna i besplatna za svu djecu, uvodi se za reformom, modernizacijom te većom tjerovježba, nastava na hrvatskom jeziku ili čak potpunom državnom kontrolom u i izjednačavaju se plaće učiteljima i učitepodručju obrazovanja. Doneseni zakoni lificama što je tada bila rijetkost u Europi. pod nazivom *Opći školski red* iz 1774. i Nadležnost i financiranje nad svim javnim *Ratio educationis* 1777. mijenjaju strukturu školstva u Monarhiji, ali ipak ostavljaju Crkvi veliku ulogu u odgoju i obrazovanju, pogotovo u pučkim školama jer su župnici često bili jedine školovane osobe u manjim sredinama. Naglasak se sve više počinje stavljati na prirodne znanosti i ‘korisne’

1.3. Jugoslavija – potpuna razdvojenost Crve i školstva

vještine u svakodnevnom životu, ali vjerska pouka i crkveno pjevanje i dalje ostaju između Crkve i države, tj. do njihova potbitni u školskom sustavu. Sljedećih desetljeća donošeni su mnogi drugi akti kojima se pokušavalo reformirati školstvo, a koji su polako smanjivali ulogu Crkve te povećavali nadzor državne uprave. Ban Ivan Mažuranić 1874. donosi *Zakon ob ustroju pučkih škola i preparandijah* kojim se temeljito reformira školstvo u Hrvatskoj.⁴ Odmah na početku se definira da je *Pučkoj školi zadaćom, da djecu religiozno i čudoredeno odgaja, duševne im i tjelesne sile* kojima su se financirala.⁷ Zakonom o ukidaju privatnih škola iz 1945.⁸ i *Uredbom razvija, te ih u potrebitom za građanski o đačkim domovima za omladinu srednjih život obćem znanju i umjenju podučava.*⁵ škola iz 1946. nacionalizirane su crkvene

⁴ Usp. I. HORBEC, M. MATASOVIĆ, V. ŠVOGER, *Nav. djelo*, 11.–41.; V. I. SAVIĆ. 2015. Neki pogledi na odnos Katoličke crkve i države u doba bana Ivana Mažuranića i danas. *Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske*, 6, 41.–62. ovdje 48.–51.

⁵ I. HORBEC, M. MATASOVIĆ, V. ŠVOGER. *Nav. djelo*. 356.

⁶ Usp. *Isto*, str. 41.–42.

⁷ Usp. A. HOBLAJ, N. LONČARIĆ-JELAČIĆ, R. RAZUM. 2005. Crkva i odgoj u Hrvatskoj. *BS*. 75.1. 289.–313. ovdje 292.; M. AKMADŽA, S. JOSIPOVIĆ. 2009. Politika komunističkog režima prema katoličkim vjerskim školama u Hrvatskoj 1945.–1952. *Časopis za suvremenu povijest*, 41.1. 109.–132. ovdje 110.–112.

⁸ M. AKMADŽA, S. JOSIPOVIĆ. *Nav. djelo*. 112.

¹ Više o tome: J. RATZINGER. 2013. *Europa. Njezini sadašnji i budući temelji*. prev. J. Krpeljević. Verbum. Split.

² Usp. F. ŠANJEK. 1988. *Crkva i kršćanstvo u hrvata. 1. Srednji vijek*. KS. Zagreb. 68.143.–145.; M. RAGUŽ. 2011. Škole koje život znači. *Senjski zbornik*, 38. 365.–382. (366.)

³ Usp. M. LUKAŠ, D. BULJAN, D. TOMINAC. 2008. Gimnazijsko obrazovanje Hrvata u organizaciji crkvenih redova tijekom 16. i 17. stoljeću. *Život i škola*, 54. 19. 95.–102. ovdje: 96.–101.; Od proto-modernizacije do modernizacije školstva u Hrvatskoj: zakonodavni okvir I. 2017. Priredili HORBEC, M. MATASOVIĆ, V. ŠVOGER. Hrvatski institut za povijest. Zagreb. 10.–11.; F. ŠANJEK. *Nav. djelo*, 143.–145.; 290.–291.; 318.–319.

odgojno-obrazovne ustanove, sjemeništa se oduzima pravo javnosti,⁹ a 1948. pravu javnosti se oduzima i sjemeništu u Zagrebu, čime je izvršena namjera državnih vlasti da u skladu sa svojim komunističkim i ateističkim svjetonazorom onemogući djelovanje vjerskih škola. Početkom 1952. donosi se rješenje o isključenju tada Rimokatoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu iz sastava Sveučilišta, a iste godine je vjeroučni potpuno izbačen iz javnih škola. U to vrijeme je zabranjeno djelovanje za više od 100 katoličkih dječjih vrtića, 90 osnovnih i 70 srednjih katoličkih škola.¹⁰ Iako je kroz povijest najveće znanstvenike, umjetnike i književnike u Hrvatskoj iznjedrila upravo Katolička Crkva ona se ovim odlukama nalazila 45 godina u položaju potpune odvojenosti od države i od škole. Tek stvaranjem samostalne Hrvatske 90-ih godina Katolička Crkva započinje obnovu svoje odgojne i obrazovne uloge u društvu.

2. Katolička crkva i školstvo u suvremenom svijetu

2.1. Katoličke škole u svijetu

Katoličke škole s više od 220.000 škola i s više od 60 milijuna učenika u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama čine najveću nevladinu mrežu škola u svijetu.

Dok u zapadnim zemljama omogućuju raznolikost u odabiru odgoja i obrazovanja, u mnogim drugim dijelovima svijeta katoličke škole su jedini način da djeca i mlađi dođu do obrazovanja. Tako se najveći porast katoličkih škola događa u Indiji, a nakon nje u DR Congo, Ugandi, Keniji i Malaviju iako su sve one većinom nekršćanske zemlje. Veliki porast bilježi se i u Latinskoj Americi te u Australiji i Oceaniji. Upravo zbog situacije da katoličke škole pohađa sve više učenika koji nisu katolici, pa ni kršćani, u katoličkim školama se sve više govori o solidarnom humanizmu kojim se izgrađuje civilizacija ljubavi¹¹. U svom doprinisu različitosti u odgoju i obrazovanju Crkva također stavlja veliki naglasak na cijeloviti ljudski razvoj. Između brojnih dobrobiti koje donose katoličke škole, možemo služenje siromašnima posebno istaknuti kao najvrjedniju. Zbog svoje duge tradicije u tom pogledu Crkva putem katoličkih škola izravno utječe na smanjenje utjecaja siromaštva jer mnoga djeca zbog općeg siromaštva nikada ne bi bila u mogućnosti niti krenuti u školu da katoličke nisu otvorene u tim područjima.¹²

2.2. Katoličke škole u Europi

U većini europskih država postoje i katoličke škole, kojih je danas više od 28 000 i koje pohađa više od 8,5 milijuna učenika,

što je skoro trećina svih učenika Staroga škola i 18 % učenika. Iako u istočnoeuropskim zemljama do 90-ih godina nisu bile hađanja katoličkih škola jesu kvalitetno dopuštene katoličke škole, danas ih u Poljskoj ima 600-tinjak, u Mađarskoj oko 250, u Slovačkoj 200-tinjak, a u Češkoj 80-ak.¹⁵

2.3. Katoličke škole u Republici Hrvatskoj
Iako je kroz povijest Katolička Crkva bila javnog pokazivanja vjere katoličke škole nositelj školstva na našim prostorima, da pretvorilo u mjesto susreta koje spaja, a ne razdvaja i u kojem se počinje istinski pokazivati ljudsko bratstvo. Sad ćemo i malo statistički pokazati raširenost katoličkih škola u Europi. U Irskoj je više od 3000 katoličkih škola te ih pohađa 75 % svih učenika, što je daleko najviše u Europi. Na drugom je mjestu Belgija gdje također više od 3000 katoličkih škola pohađa više od 50 % učenika, a na trećem mjestu je Nizozemska gdje u više od 300 katoličkih škola ide 25 % učenika. U Francuskoj više od 19 % učenika pohađa više od 5000 katoličkih škola, se njihovo javno djelovanje onemogućilo u Španjolskoj je to više od 2500 katoličkih i pravnim aktima, što dovodi do nestanka

13 Usp. P. MEANY, *Why are Catholic schools so popular at a time of increased secularisation?*, u: *The Irish Times*, 31. 1. 2019. Dostupno na: <https://www.irishtimes.com/news/education/why-are-catholic-schools-so-popular-at-a-time-of-increased-secularisation-1.3777895> (20. 10. 2020.)

14 Usp. G. DRIESSEN, M. S. MERRY, The Catholic school advantage and common school effect examined: a comparison between Muslim immigrant and native pupils in Flanders, u: *School Effectiveness and School Improvement*, 1(2017)28, 125-128. Dostupno na: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09243453.2016.1251469> (20. 10. 2020.); K. BENNHOLD, For French Muslims, a Catholic education, u: *The New York Times*, 25. 9. 2008. Dostupno na: <https://www.nytimes.com/2008/09/25/world/europe/25iht-schools.4.16488061.html> (20. 10. 2020.); Catholic Bishops' Conference of England and Wales (<https://www.cbcew.org.uk/home/our-work/catholic-education/>), 30. 10. 2020.; <http://www.ceec.be/> (http://lenseignement.catholique.be/ceec_wp/wp-content/uploads/2014/01/Information-on-Catholic-Schools-in-Europe-2008-2009.pdf) (20. 10. 2020.)

15 CEEC, School Statistics (http://lenseignement.catholique.be/ceec_wp/wp-content/uploads/2014/01/CEEC-School-Statistics-and-Comment-2017.pdf) (13. 11. 2020.)

16 Usp. Đ. HRANIĆ, Planovi o katoličkim školama u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji, u: *Vjesnik Đakovačko-osječke nadbiskupije*, 148(2020)12, 2-4.

17 Usp. M. ILIĆ, D. BARBARIĆ, Nadbiskupija u Splitu osniva Katolički školski centar, evo što sve planiraju graditi i kakvi će biti uvjeti prijave, u: *Slobodna Dalmacija*, 14. 3. 2018. Dostupno na: <https://slobodnadalmacija.hr/split/nadbiskupija-u-splitu-osniva-katolicki-skolski-centar-evo-sto-sve-planiraju-graditi-i-kakvi-ce-bititi-uvjeti-prijave-535938> (27. 1. 2021.)

9 Usp. A. HOBLAJ, N. LONČARIĆ-JELAČIĆ, R. RAZUM. *Nav. djelo*. 292.; M. AKMADŽA, S. JOSIPOVIĆ. *Nav. djelo*. 113.

10 Usp. M. AKMADŽA, S. JOSIPOVIĆ. *Nav. djelo*. 117.-128.

11 Kongregacija za katolički odgoj na tu je temu 2017. izdala smjernice pod nazivom *Odgajati za solidarni humanizam*, Dokumenti 180, KS, Zagreb, 2018.

12 Usp. OIEC, *Global Catholic Education Report 2020.*, 5 – 9 . Dostupno na: <http://oiecinternational.com/wp-content/uploads/2020/06/GCE-Report-2020.pdf> (20. 10. 2020.)

katoličkih škola iz javnog života. Dolaskom Zagrebu (2016.), Katolička osnovna škola u hrvatske samostalnosti 1991. i ponovnog Novskoj (2017.) i Katolička osnovna škola vraćanja Crkve u javni obrazovni, odgojni »Ivo Mašina« u Zadru (2018.). i kulturni život, dijecezanska i redovnička sjemeništa otvaraju svoja vrata te ponovno postaju gimnazije s pravom javnosti.

U Hrvatskoj danas djeluju 24 škole, 12 osnovnih i 12 srednjih.¹⁸ Inicijativom biskupa mons. Ante Ivasa, u Šibeniku je 2008. s radom započela prva katolička osnovna škola. U pismu upućenom vjernicima Šibenske biskupije prigodom otvaranja katoličke škole, mons. Ivas je napisao: „Držim stoga da je ovaj događaj od povijesnog značenja za Crkvu u hrvatskom narodu i državi Hrvatskoj.“¹⁹ Te njegove riječi bile su proročke jer se ubrzo počinju otvarati i druge katoličke škole. Iste godine u sklopu ženskog benediktinskog samostana svete Marije u Zadru s radom počinje Osnovna glazbena škola sv. Benedikta. A već sljedeće, 2009. godine, otvorena je katolička osnovna škola u Požegi. Nakon njih otvaraju se i druge katoličke škole: Prva katolička osnovna škola u Gradu Zagrebu (2013.), Salezijanska osnovna škola u Zagrebu (2014.), Katolička osnovna škola sv. Uršule u Varaždinu (2014.), Katolička osnovna škola u Virovitici (2015.), Katolička osnovna škola „Josip Pavlišić“ u Rijeci (2015.), Osnovna škola Ružičnjak u Zagrebu (2015.), Osnovna škola Lotrščak u

Zagrebu (2016.), Katolička osnovna škola u Novskoj (2017.) i Katolička osnovna škola »Ivo Mašina« u Zadru (2018.). Za razliku od katoličkih osnovnih škola katoličke srednje škole, odnosno gimnazije, djelovale su i prije osamostaljenja Republike Hrvatske te su bile sjemenišne škole koje su početkom devedesetih priznate i postale škole s pravom javnosti, a imaju svoju bogatu povijest: Nadbiskupijska klasična gimnazija „Don Frane Bulić“ s pravom javnosti u Splitu (1700.), Klasična gimnazija Ivana Pavla II. s pravom javnosti u Zadru (1748.), Franjevačka klasična gimnazija u Sinju s pravom javnosti (1838.), Biskupijska klasična gimnazija Ruđera Boškovića s pravom javnosti u Dubrovniku (1851.), Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti u Zagrebu (1928.) i Salezijanska klasična gimnazija s pravom javnosti u Rijeci (1959.). U samostalnoj Hrvatskoj osnovane su i nove gimnazije: Pazinski kolegij – Klasična gimnazija Pazin s pravom javnosti (1993.), Klasična gimnazija fra Marijana Lanosovića s pravom javnosti u Slavonskom Brodu (1995.), Ženska opća gimnazija Družbe sestara milosrdnica s pravom javnosti (1995. – nasljednica škole otvorene 1926., a nasilno zatvorene 1945.), Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti u Osijeku (1998.), Katolička gimnazija s pravom javnosti u Požegi (2007.) i Katolička klasična

gimnazija s pravom javnosti u Virovitici tijela koja, u vjernosti Crkvenog poslanja, (2007.).²⁰ Zainteresiranost roditelja za upis jamče njezino funkcioniranje. Na tragu djece u katoličke osnovne škole u stalnom navedenoga HBK 2014. godine osniva Naje porastu, kao i zanimanje za njih, dok je u gimnazijama većinom isti broj učenika i u skladu s upisnim kvotama pri čemu valja imati na pameti da je sve manji broj djece u Hrvatskoj.

Velika zainteresiranost javlja se među ostalom i stoga što je Hrvatska biskupska konferencija izdala 2013. dokument pod nazivom *Odredbe HBK o katoličkim osnovnim i srednjim školama* u kojem se navodi da „svojim odgojno-obrazovnim projektom katoličke škole očituju nastojanje da se promiče i mladom čovjeku omogući katolička formacija, kršćanska kultura i katolička moralna načela, koja su povezana s evanđeoskim vrijednostima, kao i odgoj za molitvu i redoviti sakramentalni život“.²¹ Nadalje, uz prenošenje znanja katoličke škole zastupaju jasan sustav vrijednosti važnih za cjelovit rast i oblikovanje ljudske osobe. Poučavanje u katoličkim školama odlikuje se pristupom čovjeku kao složenom biću u njegovim duhovno-tjelesnim dimenzijama, a poseban naglasak stavlja se na osjetljiv pristup učenicima i njihovim obiteljima u svjetlu Evangeliјa.

Gore navedenim dokumentom uređuju se cilj, struktura i posebnost odgoja i obrazovanja u osnovnim i srednjim katoličkim školama i njihov identitet, kao i odgovornost te međusobni odnosi osoba i

Prve srednjovjekovne škole i učilišta rađaju se u krilu Crkve iz kojih se razvija današnji sustav škola i sveučilišta. Unatoč tome, kako u Hrvatskoj tako i u ostatku Europe tj. cijelog zapadnog svijeta, posljednjih su se 200-tinjak godina javljali brojni „sukobi“ zbog odgoja i obrazovanja. Dok su mnoge

¹⁸ Prema podacima Nacionalnog ureda HBK za katoličke škole (<https://katolicke-skole.hbk.hr/2020/01/16/katolicke-skole-2/> (10. 11. 2020.)

¹⁹ *Veslamo evo..., Monografija o 10. obljetnici Katoličke osnovne škole u Šibeniku, odg. ur.: s. Mandica Starčević, Šibenik, 2018., 12.*

²⁰ Više o tome: <https://katolicke-skole.hbk.hr/>

²¹ HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Odredbe HBK o katoličkim osnovnim i srednjim školama*, Zagreb, 2013., br. 5. Dostupno na: <https://katolicke-skole.hbk.hr/wp-content/uploads/2019/09/Odredbe-HBK-o-katoli%C4%8Dkim-osnovnim-i-srednjim-%C5%A1kolama.pdf> (10. 11. 2020.)

²² *Isto*, čl. 20.

države htjele preuzeti potpunu kontrolu nad školstvom, Crkva se zauzimala za pravo na izbor. Zbog svega postoje veliki kontrasti zakonskih regulativa u svezi s katoličkim školama u svijetu. Tako idu od onih gdje su katoličke škole i država potpuno odvojeni, tj. katoličke škole mogu biti samo privatne, preko onih u kojima država u određenoj mjeri pomaže katoličkim školama do onih gdje su katoličke škole savstveni dio javnih škola te imaju ista prava i obvezu. Ujedno, važno je primjetiti, što je veća njihova međusobna povezanost, veća je obveza katoličkih škola pridržavati se nacionalnih kurikula.²³

3.2. Katoličke škole u europskom zakonodavstvu

Većina europskih država u potpunosti finančira plaće zaposlenika u katoličkim školama, a i većina njih pomaže u punom iznosu ili djelomično u izgradnji novih škola. Neke države kao Austrija, Njemačka, Španjolska, Poljska, Mađarska pitanje financiranja katoličkih škola imaju riješeno

Svetom Stolicom, dok su neke poput Francuske, Belgije, Nizozemske, Italije pitanje financiranja riješile vlastitim zakonskim odredbama.²⁴

3.3. Katoličke škole u zakonodavstvu Republike Hrvatske²⁵

Odredbe o vjerskim školama u hrvatskom zakonodavstvu zbog preglednosti bit će prikazane kronološki. Prije toga potrebno je spomenuti što u Zakoniku kanonskog prava piše o katoličkim školama. Tako se u kanonima 793 – 795 govori o katoličkom odgoju, a u kanonima 800 – 806 o osnivanju i djelovanju katoličkih škola. Tako se u njima navodi da svaki roditelj ima pravo i obvezu odgajati djecu, a katolički roditelji bi trebali izabrati sredstva i ustanove koji će im pomoći u katoličkom odgoju djece. U tome im treba pomoći i mjesna Crkva kako bi odgoj mogao „ići za cjelovitim oblikovanjem ljudske osobe usmjerenim prema njezinoj konačnoj svrsi“.²⁶

Ustav Republike Hrvatske (1990).²⁷ u čl. 40. jamči pravo osobe na slobodu vjeroispoljosti kao građansko pravo, a u čl. 41.

23 Više o tome: N. KOBER, *Lessons From Other Countries About Private School Aid: Higher Public Funding for Private Schools Usually Means More Government Regulation*. *Higher Public Funding for Private Schools Usually Means More Government Regulation*, Center on Education Policy, Washington, 1. 5. 1999. Dostupno na: <https://www.cep-dc.org/displayDocument.cfm?DocumentID=136> (10. 12. 2020.)

24 Više o tome: CEEC, *The financing of Catholic Education. Survey carried out in the CEEC member countries. School year 1999-2000*. Dostupno na: http://enseignement.catholique.be/ceec_wp/wp-content/uploads/2014/01/Financing-of-Catholic-Schools-update-2005.pdf (16. 11. 2020.); CEEC, *Information on Catholic Schools in Europe*, 2008. Dostupno na: http://enseignement.catholique.be/ceec_wp/wp-content/uploads/2014/01/Information-on-Catholic-Schools-in-Europe-2008-2009.pdf (16. 11. 2020.); N: ETEROVIĆ, *Komentar ugovora između Svetе Stolice i Republike Hrvatske*, u: *Ugovori između Svetе Stolice i Republike Hrvatske*, Hrvatska biskupska konferencija, Glas Koncila, Zagreb, 2001., 127-336., ovdje 238-241

25 Više o tome: T. VUKOJIĆ TOMIĆ, Pravni i finansijski aspekti položaja vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj, u: *Pravni vjesnik*, 30(3-4)2014, 207-228.

26 *Zakonik kanonskoga prava*, Glas Koncila, Zagreb 1996., kanon 795

27 Narodne novine, br. 56/1990

pravo vjerskih zajednica na osnivanje škola u skladu sa zakonom, osnivati škole i učilišta bilo kojeg stupnja i da (2) Vjerske zajednice imaju pravo osnovati i vjerske škole i vjerska učilišta bilo kojeg stupnja koji stječu pravnu osobnost i pravo javnosti pod uvjetima i po postupku propisanim zakonom.

Republika Hrvatska i Sveta Stolica sklopile su između 1996. i 1998. ukupno četiri međunarodna ugovora. U njima se utvrđuje odnos Crkve i države u pojedinim područjima društvenoga života, a mi ćemo ovdje spomenuti dva ugovora. Prvi je Ugovor o pravnim pitanjima potpisani 18. prosinca 1996.²⁸ koji u čl. 15. daje Katoličkoj Crkvi pravo osnivanja obrazovnih ustanova bilo kojeg stupnja i njima upravljati prema vlastitim pravilima, poštujući odredbe zakonodavstva Republike Hrvatske. Drugi je Ugovor o suradnji na području odgoja i kulture²⁹ koji je potpisani istog dana. U čl. 8. se navodi da *Katolička Crkva ima pravo osnovati škole bilo kojega stupnja i predškolske ustanove i njima upravljati prema odredbama kanonskoga prava i zakonodavstva Republike Hrvatske*. U članku 9. nastavlja: *Katoličke škole s pravom javnosti, njihovi učitelji i nastavnici, odgojitelji i drugi djelatnici, jednako kao i učenici i odgajanici, uživat će ista prava i dužnosti kao i oni u državnim školama i imat će pravo na primanje novčane potpore kako je predviđeno zakonodavstvom Republike Hrvatske*.

Nakon toga, točnije 2002., donesen je Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj,³⁰ koji u čl. 11. navodi da su (1) *Vjerske zajednice slobodne*, di da se u državnom proračunu osigurava-ju sredstva i za sufinanciranje škola kojima je osniva fizička ili druga pravna osoba (čl. 142., stavak 3., točka 6.), kao i da iste mogu

28 Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 3/1997

29 Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 2/1997

30 Narodne novine, br. 83/2002

31 <https://katolicke-skole.hbk.hr/wp-content/uploads/2019/09/Ugovor-o-katoli%C4%8Dkim-osnovnim-i-srednjim-%C5%A1kolama.pdf> (27. 1. 2021.)

32 Narodne novine, br. 90/2011

sufinancirati područja lokalne i područne samouprave (čl. 143., stavak 5., točka 7.).

Iz svega navedenog može se zaključiti da katoličke škole potpisanim ugovorima i zakonskim propisima imaju pravni status te dobivaju pravo javnosti, ako ispunjavaju određene uvjete, kao i da su sastavni dio javnoga školstva. Iako nije u potpunosti riješen problem financiranja katoličkih škola, ipak je financiranje plaća djelatnika i ostala materijalna prava radnika ugovorena kolektivnim ugovorom na sebe preuzela država, dok osnivač vodi brigu o režijama, ostalim tekućim troškovima, opremanju škola te gradnji i održavanju školske zgrade. Katoličke se škole moraju držati nacionalnog kurikula i nastavnog plana i programa koje je donijelo mjerodavno ministarstvo, ali isto tako imaju i pravo odgojnista, ali isto tako imaju i pravo odgoj-

Katoličke škole u demokratskoj Republici Hrvatskoj kao škole s pravom javnosti djeluju tek 30 godina i prepoznate su u društvu kao vrijednosne škole, ali je potrebno neprestano voditi brigu oko cijelote izgradnje katoličkog identiteta u školama kako ne bi ostale smo jedna od škola unutar ukupnog broja katoličkih škola koja se ni po čemu ne razlikuje od javnih škola, već kako bi prednjačile i bile pravi primjer evanđeoskog odgoja i obrazovanja učenika. Da bi se to postiglo potrebna je i cjeloživotna edukacija učitelja i djelatnika katoličkih škola u suradnji s katoličkim učilištima, kako bi uz stručno obrazovanje i napredovanje usvojili i temeljne istine nacionalnog kurikula i nastavnog plana i njihovog vjere prožete apostolskim duhom i svjedočanstvom vlastitog života.

Posljednjih godina se u Republici Hrvatskoj puno piše i govori o unaprjeđenju odgoja i obrazovanja koje se očituje kroz uvođenje cijelovite kurikularne reforme u sve osnovne i srednje škole od školske godine 2019./2020. u koju se uključuju i katoličke škole što za njih može biti svojevrstan izazov da autonomno planiraju godišnju izvedbu kurikula. Iako katoličke škole rade prema nastavnim planovima i programima

4. Izazovi katoličkih škola u Republici Hrvatskoj

Cilj katoličke škole jest odgoj cijelovite osobe u svjetlu Evandelja. To nikada nije bilo jednostavno te se u današnjem globaliziranim i tehnološki naprednom svijetu čini još zahtjevnije. Budućnost hrvatskog društva ovisi o načinu školovanja i oblikovanju svakog mladog čovjeka pa je uslijed toga velika vrijednost postojanja katoličkih škola u hrvatskom društvu.

33 Usp. A. HOBLAJ, N. LONČARIĆ-JELAČIĆ, R. RAZUM, *Nav. djelo*, 295.–298.

i tehnoloških gibanja, već prvenstveno u službi odgoja cijelovite osobe.

Katolička škola danas i u budućnosti kao svoju specifičnost treba ponuditi suvremenom svijetu cijelovitu kršćansku i ljudsku formaciju svojih učenika jer moderne obitelji i društvo za to bivaju sve manje sposobne. Stoga trebamo biti svjesni izazova i poteškoća uslijed kojih nije lako održavati katoličke škole u današnjem vremenu i okruženju.

u Republici Hrvatskoj, može se zaključiti kako postoji veliki potencijal za povećanje njihova broja, posebno osnovnih škola koje ujedno nude u svom odgojno-obrazovnom procesu i redoviti produženi boravak. Što se pak tiče gimnazija, suvremena školska zbilje otvorila je razmišljanja o novim usmjerenjima poput katoličkih centara jer je djecu u današnje vrijeme sve teže oduševiti za klasični program, što ujedno može dati i nove izazove i poticaje u katoličkom školstvu.

Iako je finansijska pomoć katoličkim školama često nedovoljna, veći problem kroz povijest imale važnu ulogu u odgojno-obrazovnom djelovanju cijelog zapadnog svijeta. I danas one u mnogim državama imaju jako važnu ulogu u odgojno-obrazovnom procesu, a napose cijelovitom odgoju učenika. Može se reći da one nisu važne samo u tradicionalno katoličkim zemljama, već i u mnogim drugima, pogotovo u onima nerazvijenim gdje katoličke škole često djeluju u nekatoličkim krajevima. Što se konkretno tiče katoličkih škola se ne može tako zvati ako ne propovijeda Evangelje, ako joj učitelj Isus Krist nije u središtu. Upravo zato najveći izazov katoličkim školama u budućnosti će predstavljati autentično svjedočanstvo žive vjere i odgoj te obrazovanje u skladu s katoličkim moralnim načelima.

34 Usp. C. GLENN. 2019. Does Catholic Distinctiveness Matter in Catholic Schools? *The Review of Faith & International Affairs* 17.4. Dostupno na: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15570274.2019.1681757> (11. 11. 2020.); K. DONNELLY. 2019. Danger: the threats to Australia's Catholic schools. *The Catholic Weekly*, 17. 6. 2019. Dostupno na: <https://www.catholicweekly.com.au/danger-the-threats-to-australias-catholic-schools/> (11. 11. 2020.)

»Katoličke škole« – tema Vjesnika Đakovačko-osječke nadbiskupije

Vjesnik Đakovačko-osječke nadbiskupije u svom prosinacnom izdanju 2020. bio je posvećen temi katoličkih škola. O temi broja su pisali: Ivan Benaković, »Odgoj u Svetome pismu«; Ivica Pažin, »*Gravissimum educationis* ili od neljubljenoga pastorčeta koncilskih otaca do *magna charta* odgoja u vjeri«; Danijel Holeš, »Pogled na sadašnjost i budućnost katoličkih škola: stanje, izazovi i perspektiva« u kojem je progovorio o katoličkim školama u svijetu, ali i u Hrvatskoj; Pavao Mikulčić, »Nove katoličke škole u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji!«. Boris Vulić i Martina Kuveždanin također su predili okrugli stol s ravnateljima osnovnih i srednjih katoličkih škola. U nastavku donosimo prilog Danijela Holeša objavljenog u Vjesniku.

Pogled na sadašnjost i budućnost katoličkih škola: stanje, izazovi i perspektiva

Uvod

Svjedoci smo velikih promjena u društvu posljednjih desetljeća. Proces globalizacije približio je različite kulture, razmišljanja i pogleda na stvarnost, dok je napredak tehnike donio mnoge dobre stvari u razvitu i poboljšanju svakodnevice. Isto je dovelo i do promjena u razmišljanju o načinu i svrsi škole i poučavanja, a uz sve to, došlo je i do mnogih negativnih i štetnih posljedica ovih promjena kao što su sociološki, etički, moralni i ekološki. Sve nas to dovodi do razmišljanja o važnosti ili potrebi katoličkih škola u današnjem vremenu, a i brojnim izazovima koje za njih, ali i za cijelokupno društvo donosi bliža i dalja budućnost.

Kršćanski odgoj i društvo

Počevši od prvih kršćanskih zajednica, sv. Pavla, preko crkvenih otaca i drugih naučitelja Crkve, prvih srednjovjekovnih škola i

sveučilišta, pa sve do suvremenih katoličkih škola, uviđa se kontinuitet Crkve koja je uvijek veliku važnost pridavala obrazovanju i odgoju u vjeri usmjerenoj na jedinog Spasitelja i Učitelja, Isusa Krista.¹

Iščitavajući znakove vremena, također su i mnogi pape isticali važnost ispravnog odgoja i obrazovanja za razvitak čovječanstva u pravom smjeru. Tako papa Leon XIII. već 1885. u enciklici *Spectata Fides* upućenoj nadbiskupu Westminstera i ostalim biskupima u Engleskoj hvali otvaranje besplatnih škola u više država Europe, Britanskog carstva i Amerike jer *u ovedane i u sadašnjem stanju svijeta kada su djeci već i prve godine djetinjstva obilježene s toliko mnogo različitih opasnosti sa svim strana* ne može ništa biti bitnije od njihove

je upravo u kršćanskom odgoju i obrazovanju mlađih, a i budućnost svake države ovisi o ranom i ispravnom odgoju njezine djece.² Papa Pio XI. u enciklici *Divini Illius duhu*.³

Magistri piše kako se putem odgoja i obrazovanja čovjeka priprema za ono što on jest i ono što treba činiti u ovom svijetu, a za to nema bolje od kršćanske pouke koja sve usmjerava prema onome po kome i za koga je sve stvoreno, Isusu Kristu.³ Dalje naglašava da je obitelj ona koja prva ima zadaću i pravo na odgoj svoje djece, ono je neotudivo i nedjeljivo od nje te je ispred svakog društvenog i državnog zakona.⁴ Dotaknuvši se katoličkih škola, papa piše da savršene škole nisu toliko rezultat dobrih metoda koliko dobrih učitelja koji su izvrsno pripremljeni, obrazovani te posjeduju prave intelektualne i moralne kvalitete koje zahtijeva njihova služba.⁵ Na kraju zaključuje da kršćanski odgoj i obrazovanje ne uništavaju čovjeka a ni društvo kako neki tvrde, već ih razvija i usavršava uskladjući ih s nadnaravnim životom.⁶ U *Provido Sane Consilio*, kratkom dekretu izdanu 1935. s dopuštenjem pape Pija XI. ističe se važnost i dobrobit države koja je povezana s katoličkim odgojem i obrazovanjem

svaki deseti učenik ide u katoličku školu, čak dolazi do situacija da je u katoličkim a u Australiji i Oceaniji čak svaki peti.¹⁰ Ovdje se može primijetiti da velik porast školama više muslimanskih nego katoličkih učenika. Primjerice, u Francuskoj je u katoličkim školama 10 % učenika muslimanske vjeroispovijesti, a u Engleskoj, Walesu i Belgiji čak iznad 20 %. U provedenim nekatoličkim ili općenito nekršćanskim stanovništvo.

U posljednje vrijeme općenitog dolazi do trenda smanjivanja broja učenika u europskim školama, a on je ponajviše uvjetovan demografskim promjenama. Osim demografskih problema, vidljiv je i ubrzan proces sekularizacije¹¹ te bi se sukladno tome trebao pretpostaviti i ubrzani pad broja katoličkih škola i učenika, ali to se ne dogada. Tako danas u Europi postoji više od 28 000 škola koje pohađa više od 8.500.000 učenika, što je skoro trećina svih učenika Staroga Kontinenta,¹² a istraživanja u više europskih zemalja pokazala su da se zanimanje za katoličke škole čak povećava te je također potrebno primijetiti da se za katoličke škole sve više zanimaju nekatolički roditelji i djeca, prvenstveno muslimanske vjeroispovijesti. Ponegdje

anketama učenici muslimanske vjeroispovijesti većinom ističu vjerske razloge počajanja katoličkih škola jer im je u njima dopušteno javno pokazivanje i prakticiranje svoje vjere, što im je u javnim školama često zabranjeno.¹³ Kada pozornije pogledamo katoličke škole u Europi, možemo reći da one nisu samo jedne od obrazovnih institucija, već predstavljaju sâm temelj iz kojega izvire cjelokupni odgojni i kulturni identitet europskih zemalja. U posljednje vrijeme postaju i pravi *multikulturalni prostor u kojem su učenici svih vjera dobrodošli čuti nadu evanđeoske poruke koja je predstavljena na relevantan način i koja se uključuje u stalnu potragu za smisalom koji i dalje prožima cijelo čovječanstvo*¹⁴, a možemo reći i da tako postaju primjer

onoga o čemu papa Franjo piše u svojoj enciklici *Fratelli tutti*, tj. da smo svi braća.¹⁵ Zašto roditelji upisuju djecu u katoličke škole, a često ih i favoriziraju u državama »zapadnog svijeta« u vremenu u kojem je država preuzeila brigu o osnovnom školovanju svakog člana zajednice? Razloga je više, a mi ćemo se dotaknuti njih nekoliko. Prvi i najčešći jest odgojni, a s njim je često povezan i drugi, a to je vjerski. Katoličke škole se u svom odgoju i obrazovanju vode sukladno katoličkim moralnim načelima i bez toga one se ne bi niti mogle nazivati katoličkim. Upravo je odgoj u svjetlu Evanđelja ono što je posebno privlačno kod katoličkih škola. Iako bi to trebalo predstavljati prepreku nekatoličkim učenicima ili nekatolički nastrojenim obiteljima, odgoj prema kršćanskom moralu i vrlinama je razlog sve većeg upisa djece nekatoličke vjeroispovijesti jer one sve više postaju povlašteno mjesto religioznog, ali u isto vrijeme i općeljudskog vrijednosnog odgoja. Nakon njih slijedi želja za kvalitetnjim obrazovanjem. Zbog posebnog pristupa svakom pojedinom učeniku i njihova manjeg broja po razrednom odjelu, učenici dobivaju kompletnije obrazovanje. Tako je

u Francuskoj od najboljih dvadeset škola, čak njih petnaest katoličkih. S ovim razlogom možemo povezati još jedan, a to je način rada i predavanja u katoličkim školama. Kad ova tri razloga spojimo, vidimo da katoličke škole imaju jasnu strukturu odgoja i obrazovanja te se kod njih ne dođaju konstantne promjene ili »eksperimenti«. Naposljetu ćemo istaknuti još jedan razlog, a to je da katoličke škole stvaraju posebnu vrstu zajedništva te učenici i roditelji osjećaju veću povezanost sa školom, djelatnicima te međusobno.¹⁶

Stanje u Hrvatskoj

Potrebno je naglasiti kako povijest europske, a time i hrvatske kulture, ne možemo odvojiti od njezinih kršćanskih korijena.¹⁷ O početcima organiziranog školstva na našim prostorima može se govoriti tek dolaskom crkvenih redova počevši od benediktinaca, a nakon njih dominikanaca, franjevaca, isusovaca, pavilina te mnogih drugih muških i ženskih redova koji su djelovali ili djeluju u Hrvatskoj na području odgoja i kulture.¹⁸

Od Hrvatske samostalnosti, prve katoličke škole bila su dijecezanska ili redovnička dobivaju kompletnije obrazovanje. Tako je sjemeništa koja su početkom devedesetih,

10 Usp. OIEC, Global Catholic Education Report 2020.,str. 5.-9. (<http://oieinternational.com/wp-content/uploads/2020/06/GCE-Report-2020.pdf>)

11 Unatoč tome, u svim državama osim Francuske i Makedonije postoji vjerouauk u javnim školama, a katoličke škole su u većini slučajeva u potpunosti financirane od strane države.

12 Usp. <http://www.ceec.be/>

13 Usp. DRIESSENG., MERRYM. S., *The Catholic school advantage and common school effect examined: a comparison between Muslim immigrant and native pupils in Flanders*, u: School Effectiveness and School Improvement, 1(2017)28, str 125.-128. (<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09243453.2016.1251469>); BENNHOLDK., *For French Muslims, a Catholic education*, u: The New York Times, objavljeno: 25. rujna 2008. (<https://www.nytimes.com/2008/09/25/world/europe/25iht-schools.4.16488061.html>; posjećeno 20. listopada 2020.); Catholic Bishops' Conference of England and Wales (<https://www.cbcew.org.uk/home/our-work/catholic-education/>, posjećeno 30. listopada 2020.); <http://www.ceec.be/> (http://lenseignement.catholique.be/ceec_wp/wp-content/uploads/2014/01/Information-on-Catholic-Schools-in-Europe-2008-2009.pdf)

14 MEANY P., *Why are Catholic schools so popular at a time of increased secularisation?*, u: The Irish Times, 31. siječnja 2019. (<https://www.irishtimes.com/news/education/why-are-catholic-schools-so-popular-at-a-time-of-increased-secularisation-1.3777895>)

15 Usp. FRANJO, *Fratelli tutti*, 2020. (http://www.vatican.va/content/francesco/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20201003_encyclica-fratelli-tutti.html)

16 Usp. DRIESSENG., MERRYM. S., *nav. djelo*, str 125.-127.; BENNHOLDK., *nav. djelo*; MEANY P., *nav. djelo*; *Five Reasons Why Parents Choose a Catholic School Education* (<https://www.montereybayparent.com/articles/education/five-reasons-why-parents-choose-a-catholic-school-education/>, posjećeno 30. listopada 2020.); *The Reason Why My Child Goes to Catholic School* (<https://catholicdaohct.org/blog/the-reason-why-my-child-goes-to-catholic-school>; posjećeno 30. listopada 2020.)

17 Više o tome: RATZINGER J., *Europa. Njezini sadašnji i budući temelji*, prev. J. Krpeljević, Verbum, Zagreb, 2005.

18 Više o tome: *Uloga Katoličke crkve u razvoju hrvatskog školstva*, prir. M. Pranjić, N. Kujundžić, I. Biondić, Hrvatska akademija odgojnih znanosti, Zagreb, 1994.; HOBLAJ A., LONČARIĆ-JELAČIĆ N., RAZUM R., *Crkva i odgoj u Hrvatskoj*, BS, 75(2005)1, str. 289.-313.; PATAFTA D., *Obrazovanje u Hrvatskoj u vrijeme katoličke obnove*, u: Spectrum, 1-4 (2009)/1-2 (2010), str. 37.-45.

nakon dugih četrdeset pet godina¹⁹ ponovno otvorila svoja vrata te tako postale gimnazije s pravom javnosti. Dana 23. studenoga 1996. potpisani je Ugovor između Svetе Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture. Katoličke se škole spominju u člancima 8. i 9. u kojima se potvrđuje pravo Katoličkoj Crkvi osnivanje škola bilo kojeg stupnja, te uživanje istih prava svih radnika kao u državnim školama.²⁰ Provedbeni ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije o katoličkim osnovnim i srednjim školama²¹ potpisani 23. svibnja 2011. detaljnije donosi prava i obveze katoličkih škola u Republici Hrvatskoj, a temelji se na spomenutom Ugovoru Svetе Stolice i RH iz 1996. Biskupi Hrvatske biskupske konferencije osjetili su važnost katoličkih škola te je 2014. pri HBK osnovan Nacionalni ured za katoličke škole. On ima zadaću brinuti se o općim pitanjima katoličkog školstva na području mjerodavnosti Hrvatske biskupske konferencije te rješavati druga pitanja iz djelokruga rada katoličkih škola u okviru odredaba kanonskoga prava, zakonodavstva Republike Hrvatske i s njom potpisanih Ugovora. U svrhu jačanja identiteta katoličkih škola 2015. je donesen jedinstveni Odgojno-obrazovni projekt katoličkih škola²².

¹⁹ Sjemeništa i vjerske škole se zatvaraju tj. ukidaju 1946., a 1952. se Katolički bogoslovni fakultet izbacuje popisa Zagrebačkog sveučilišta; više o tome: AKMADŽA M., *Katolička Crkva u komunističkoj Hrvatskoj 1945.-1980.*, Despot Infinitus d.o.o., Zagreb, 2013.

²⁰ Usp. *Ugovor između Svetе Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture*, čl. 8. i 9., u: *Ugovor između Svetе Ugovori između Svetе Stolice i Republike Hrvatske*, HBK, Glas Koncila, Zagreb, 2001.

²¹ <https://katolicke-skole.hbk.hr/wp-content/uploads/2019/09/Ugovor-o-katoli%C4%8Dkim-osnovnim-i-srednjim-%C5%A1kolama.pdf>

²² <https://katolicke-skole.hbk.hr/wp-content/uploads/2019/09/Odgojno-obrazovni-projekt-predlo%C5%BEak.pdf>

Iako je kroz povijest postojao velik broj osnovnih i srednjih škola pod vodstvom Crkve, zbog mnogih povijesnih (ne)priča situacija je trenutno drugačija. Tako danas u Hrvatskoj postoje 24 katoličke škole od čega 12 osnovnih i 12 srednjih. Prva katolička osnovna škola započela je s radom 2008. u Šibeniku. Iste godine s radom počinje Osnovna glazbena škola sv. Benedikta u Zadru, a nakon njih Katolička osnovna škola u Požegi (2009.), Prva katolička osnovna škola u Gradu Zagrebu (2013.), Salezijanska osnovna škola u Zagrebu (2014.), Katolička osnovna škola sv. Uršule u Varaždinu (2014.), Katolička osnovna škola u Virovitici (2015.), Katolička osnovna škola Josip Pavlišić u Rijeci (2015.), Osnovna škola Ružičnjak u Zagrebu (2015.), Osnovna škola Lotrščak u Zagrebu (2016.), Katolička osnovna škola u Novskoj (2017.) i Katolička osnovna škola Ivo Mašina u Zadru (2018.) Sve katoličke srednje škole su gimnazije, a većinom su sjemenišne škole koje su početkom devetdesetih priznate i postale škole s pravom javnosti. To su: Nadbiskupijska klasična gimnazija „Don Frane Bulić“ s pravom javnosti u Splitu (1700.), Klasična gimnazija Ivana Pavla II. s pravom javnosti u Zadru (1748.), Franjevačka klasična gimnazija u

Sinju s pravom javnosti (1838.), Biskupijska klasična gimnazija Rudera Boškovića s pravom javnosti u Dubrovniku (1851.), Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti u Zagrebu (1928.) i Salezijanska klasična gimnazija s pravom javnosti u Rijeci (1959.). Narednih godina osnovane su nove gimnazije: Pazinski kolegij – Klasična gimnazija Pazin s pravom javnosti (1993.), Klasična gimnazija fra Marijana Lanosovića s pravom javnosti u Slavonskom Brodu (1995.), Ženska opća gimnazija Družbe stare milosrdnice s pravom javnosti (1995. – nasljednica škola otvorene 1926., a nasislno zatvorene 1945.), Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti u Osijeku (1998.), Katolička gimnazija s pravom javnosti u Požegi (2007.) i Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Virovitici (2007.). U školskoj godini 2020./2021. u katoličke osnovne škole je upisano 1945 učenika, a u srednje 2357 učenika.²³

Iako još uvjek male po brojnosti, katoličke škole u Hrvatskoj sve su više tražene jer su prepoznate kao mjesta u kojima su učenici sigurni i dobivaju svu potrebnu pažnju i potporu, gdje razvijaju pravi kršćanski moralni odgoj te primaju odlično obrazovanje, a uz sve to ističu se i kao škole s velikim socijalnim i društvenim angažmanom.

Ciljevi i izazovi katoličkih škola

Temelj katoličke škole jest Isus Krist i bez toga temelja ona gubi smisao svog postojanja. Iz njega proizlazi cilj katoličke škole, a on je odgoj cijelovite osobe u svjetlu Evandela čime blaženstva postaju normom života. Ona se stalno mora pozivati na Evangelje i česti susret s Kristom jer od njega crpi svu energiju potrebnu za svoj rad kako bi u školskoj zajednici u odgojno-obrazovnom procesu ostvarila *ozračje prožeto evanđeoskim duhom slobode i ljubavi*. Oblikovan na takav način i u takvom ozračju, čovjek postaje spreman staviti se u službu čovjeka i cjelokupnog stvorenog svijeta kako bi ga oblikovao na bolji i humaniji način te usmjerio prema Kristu u kojem sve što činimo ima svoju konačnu svrhu i cilj. Možemo reći da se u katoličkoj školi događa *sinteza kulture i vjere te vjere i života*.²⁴ Upravo cilj katoličke škole predstavlja i njezin identitet koji se najbolje može izraziti u kurikulu koji predstavlja *sredstvo u kojem se izriču svrha, ciljevi, sadržaji i oblici njihova ostvarivanja na učinkovit način te se u njemu očituje kulturnali i pedagoški identitet škole*.²⁵

Danas se često postavlja teza da škola mora biti „škola znanja“ u kojoj se oslikava današnje društvo kao „društvo znanja“. To znanje je dosta puta vrlo rascjepkano na mnoštvo predmeta, međusobno nepovezano, te stavljeni u službu *tržišne ekonomije i rada* što dovodi do čiste instrumentalizacije odgoja

²³ Više o tome: <https://katolicke-skole.hbk.hr/>

²⁴ Usp. CONGREGAZIONE PER L'EDUCAZIONE CATTOLICA, *La scuola cattolica*, 1977., br. 33.–37.; 55. (http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccatheduc/documents/rc_con_ccatheduc_doc_19770319_catholic-school_it.html)

²⁵ KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ. 2016. *Odgajati za međukulturalni dijalog u katoličkoj školi*. KS. Dokumenti 173. 64. Zagreb.

i obrazovanja koje često vodi do dehumanizacije čovjeka i društva.²⁶ Na škole se stvara sve veći pritisak da obrazuju radnike koje će biti moguće odmah po završetku školovanja staviti u proizvodno-gospodarski lanac zbog čega se gubi veliki dio ljudske osobnosti. Tehnološki napredak, koji se prikazuje kao jedini ispravni put, koliko god bio koristan, uvijek se može zloupotrijebiti ako sebi ne postavljamo pitanje „zašto?“. Bez tog pitanja tehnologija prestaje biti u službi čovječanstva i njegova napretka, već vodi do njegovog ljudskog i moralnog uništenja.²⁷ Kurikul katoličkih škola nije, niti smije biti, samo u službi suvremenih ekonomskih i tehnoloških gibanja, već u službi odgoja cijelovitog čovjeka.²⁸ Ona je uvjek bila nešto više, jer bez prestanka promiče društvo mudrosti, sve procjenjuje u svjetlu kršćanskih i općeljudskih vrednota, odgaja u svjetlu socijalnog nauka Crkve i društvene odgovornosti.²⁹ U njoj se stalno treba dogadati susret i skladno spajanje učenja i života kako bi učenici mogli steći stručno formativno iskustvo, koje se hrani znanstvenim istraživanjem u različitim artikulacijama znanja, i

*sa životom koji je nadahnut evanđeljem.*³⁰ Na posljetku, ona time usmjerava cijelu ljudsku kulturu prema poruci spasenja, tako da svjetlo vjere obasjava spoznaje o svijetu, životu i čovjeku, koji učenici postepeno stječu.³¹ U tome procesu su na jednak način važni obrazovni i odgojni element. A upravo odgojni element mora biti prožet vjerskom dimenzijom jer se tako na najbolji način stvara pozitivno ozračje za učenje i odgoj, razvija spoznaju sakramentalnosti te se otkriva pravo značenje istine, ljubavi i vrednota.³² Potrebno je spomenuti da identitet katoličkih škola tj. ostvarenje kurikula prvenstveno ovisi o upraviteljima i učiteljima koji zbog svoje teške ali uzvišene zadaće trebaju imati svjetovno i vjersko obrazovanje, ali povrh toga i prožetost apostolskim duhom i svjedočanstvom vlastitog života.³³ U tom procesu oni uvijek trebaju biti svjesni da ne oblikuju *neživu materiju nego sami ljudski duh*³⁴. Budući da su roditelji *prvi i povlašteni odgojitelji svoje djece*³⁵, oni zajedno sa školskim djelatnicima tvore jednu odgojno-obrazovnu zajednicu katoličkih škola.

Spomenuti ćemo još nekoliko bitnih izazova s kojima se katolička škola susreće

posljednjih desetljeća. Današnji učenici *Umjesto zaključka*

znanje ne crpe samo u obiteljskoj i školskoj zajednici nego čak i više preko raznih društvenih medija i internetskih sredstava komunikacije često primajući i prihvatajući informacije koje nisu kritički obrađene. Događa se također, prvenstveno u zemljama „zapadnog svijeta“ da katoličke škole često dobromanjerno vođene željom za pružanjem što boljeg znanja učenicima upadaju u elitizam te se tako odvajaju od doktrine katoličkih škola, a to je da je ona namijenjena svima, bogatima i siromašnima te više ili manje sposobnima jer je u katoličkim školama najbitniji dar besplatnosti. Ovdje dolazimo i do problema sve manjeg broja upravitelja, učitelja i odgojitelja vjernika koji često zbog nemogućnosti vlastitog svjedočanstva vjere ne mogu na pravi način vršiti posljanje u katoličkoj školi. Još jedan izazov koji smo već spomenuli jest sve veća prisutnost učenika različitih nacionalnosti i vjerske pripadnosti. U tim situacijama škola je na kušnji u iskazivanju i življenu svog identiteta. Sve navedeno može i treba biti poticaj ne da katolička škola iz sebe odstrani vjersku dimenziju, već da postane mjesto slobode za svjedočenje vlastite religije, vršenje odgojnih i karitativnih djelatnosti te mjesto koje će biti primjer međukulturalnog dijaloga stivši u središte pozornosti ljudsku osobu, ali nikada ne izgubivši iz vida da joj je temelj u Isusu Kristu.³⁶

36 KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ, *Odgajati za međukulturalni dijalog...*, br. 55.–57.

37 Više o tome: RATZINGER, J. 2008. *Kršćanstvo i kriza kultura*. Verbum. Split.

38 UCONGREGAZIONE PER L'EDUCAZIONE CATTOLICA, *La scuola cattolica*, br. 62.

39 Usp. CONGREGAZIONE PER L'EDUCAZIONE CATTOLICA, *La scuola cattolica alle soglie...*, br. 14.

40 CONGREGAZIONE PER L'EDUCAZIONE CATTOLICA, *La scuola cattolica*, br. 11.; 62.

41 BENEDIKT XVI 2008. *Spe salvi*. KS. Dokumenti 149. Zagreb. 26.

26 Usp. CONGREGAZIONE PER L'EDUCAZIONE CATTOLICA, *Educare oggi e domani. Una passione che si rinnova, Instrumentum laboris*, 2014. (http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccatheduc/documents/rc_con_ccatheduc_doc_20140407_educare-oggi-e-domani_it.html)

27 Usp. Benedikt XVI. 2010. *Caritas in veritate*. KS. Dokumenti 158. 68.–77.

28 Usp. CONGREGAZIONE PER L'EDUCAZIONE CATTOLICA, *Educare oggi...*

29 Usp. KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ, *Odgajati za međukulturalni dijalog...*, br. 65.–66.

30 *Isto*, br. 62

31 *Gravissimum educationis*, br. 8.

32 Usp. KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ. 1989. *Vjerska dimenzija odgoja u katoličkoj školi*. KS. Dokumenti 90. Zagreb. 98.–112.

33 Usp. *Gravissimum educationis*, br. 8.

34 CONGREGAZIONE PER L'EDUCAZIONE CATTOLICA. 1997. *La scuola cattolica alle soglie del terzo millennio*. 19. (http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccatheduc/documents/rc_con_ccatheduc_doc_27041998_school2000_it.html)

35 *Gravissimum educationis*, br. 3.

Nacionalni ured HBK za katoličke škole
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb

Tel: 01/5635 039
e-pošta: katolicke.skole@hbk.hr
web: katolicke-skole.hbk.hr